

BÁSTYA'NK

A Bányá-, Kohó- és Erdőmérnök-hallgatók
Ifjúsági Körének havi folyóirata.

Felelős szerkesztő és kiadó:
Kardos Árpád.
Sopron.

Negyedik évfolyam.
Második szám.
Február - 1944.

BÁSTYÁNK

Havi folyóirat, megjelenik minden hó ötödikén. — Felelős szerkesztő és kiadó: Kardos Árpád. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron, II. Rákóczi Ferenc-utca 13. Telefon: 415. Póstaírók: Sopron I. 95. — Lapzárta minden hó 20.-án. — Kéziratokat nem adunk vissza. Előfizetési díj évi 12 P, félévre 6 P, negyedévre 3 P, egyes szám ára 1 pengő 20 fillér. — Póstatakarékpénztári csekkszám száma: „Bástyánk” szerkesztősége és kiadóhivatala Sopron, 47.016. — Kiadótulajdonos: A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron.

A szerkesztőbizottság vezetője: vitéz Szönyi S. László erdőmérnök.

Tartalom.

	Oldal
Remény nélkül?	1
Keresztesi Béla: Terhes már a felhő	2
Csaba József: Ady Endre öröksége	3
Kedves Barátom!	3
✓ Szanyi József: Kelet—Nyugat	5
✓ Szabados Gábor: Erkölcsi forradalom	8
L. J.: Miért?	10
Faller Jenő: A Bánya-, Kohó- és Erdőmér- nökhallgatók Ifjúsági Körének mult- jából (..... K. P. L.)	13
A rádióról	16
— i. Munyéta	18
✓ Testedzés	20
Keresztesi Béla: „Elmúlunk.”	22
Könyvismertetés	23

A „TURUL” Könyvkiadó

új könyvei:

Kodolányi János:

Csendes órák

Tanulmányok, bírálatok,
cikkek

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Németh László:

Lányaim

Tanulmányok gyermekek-
ről.

Fűzve 5.—, kötve 6.50

Szabó Pál:

Keresztelő

A trilógia második része.
A „Lakodalom” folytatása.

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Remény nélkül?

Mindig szomorú látvány a reményét vesztett egyetemista fiatalember. Önhitében megrendült, célját nem látó, a szellemi magaslatról leszállott és a tucat-gyönyörök töcsájában bokázó roncslelkű magyar. Rokkant lélek fiatal testben, akit az ítélet angyalának harsonaszava se tudna rászorítani lelkiismeretes kötelességteljesítésre. Tökéletesen elernyedte ember, aki érzéketlen durvalelkűsége, sekély intelligenciája, hiányos tudása iránt és szégyenérzetét még bajtársa túlképzettsége, sokféle érdeklődő intelligenciája, lelki kicsiszoltsága és szenvedélyei feletti kemény önuralma sem képes felkorbácsolni. Szinte kihalt belőle az ösztönös vágy a szebb és a nemesebb dolgok után, hogy Istentől kikönyörgött és vallási gyakorlatoktól megedzett akarakterővel valósítaná meg minden más ember legbensőbb óhaját, utolérni és túlszárnyalni a másikat.

Erőnek erejével igyekszik még önmaga is lepel alatt tartani a valóságot, míg ő reménytelen palántája a magyar virágos kertnek, addig hatalmas dagad bajtársainak az a csoportja, akik az Új-Magyarország képét formálják ki önmagukban és határozott célra irányuló akaratlanul már egyetemi éveik alatt váltják valóra egyéni életükben az Új-Magyarország új elveit.

Az egyetemre határozott célkitűzéssel érkeztek. Elsőrendűen kiképzett szakmunkásaivá akarnak válni az Új Magyar Életnek és akárhová állítsa majd őket a magyar sors, mindenhol egyforma hivatástudattal szeretnék szolgálni a szebb magyar jövőt. Egyetemi életünkben a tanulás, mint elsőrendű kötelesség, az első helyet foglalja el és nincs hatalom, bármilyen kedves köntösben jelenjék is meg előttük, amely képes volna lecsákányozni őket felesküdt őrhelyükről. De a tanulást nem tekintik öncélúnak, amelyen túl aztán se látnak, se hallanak, hanem csak eszköznek és szabad idejükben szívesen fordul minden irányba széleskörű, önképző érdeklődésük.

Kifinomul bennük elsősorban a bajtársias érzés, az együttműködés szelleme. Már most megtanulják, mennyivel könnyebben hárul el az

útból az akadály és valósul meg a kitűzött cél, ha a sok váll egyesülten feszíti neki valaminek az erejét.

A folyóiratukat nemcsak kritizálni tudják üres szóval, hanem segítségére sietnek egyéni meglátásaikkal, kis körükből vett megfigyeléseikkel, jóindulatú cikkeikkel. Szent eszme fűti tollukat, valahányszor kézbe veszik, minél több lélekben, minél sikeresebben hinteni el az igaz férfit és képzett szakemberré válásnak titkos ígéit. Írásaikkal felrázzák a tespedőket és egy táborban tartják össze az alkotókat.

Felszabadultan a középiskola megkötött-ségei alól néznek bele az ezeresztendős magyar történelmi kultúra mélyébe, aztán a kultúra modern közvetítőinek a műveiben sorról-sorra veszik a silányságokat, amelyeket elejtenünk és az értekeket, amelyekhez életünk árán is ragaszkodnunk kell. Ha tanulmányaik engedik. állandó résztvevői az ismeretbővítő előadásoknak, figyelmes hallgatói, a legmélyebb magyar és keresztény problémákat taglaló előadóknak. És gyönyörrel élvezik ki azokat a napokat, amelyeken egy-egy lelkükben megfogant gondolat, újmeglátás nyomán, egész gondolkozás-módjuk és életszemléletük csodálatos átalakuláson megy át.

Attól sem húzódoznak, hogy meghozzák az egyesek szemében megalázásnak látszó áldozatot, csak hogy közelebb és idővel szorosán egymás mellé kerüljenek azok, akiket a vezetésre nevelnek, és akiket külső körülmények vezetés alá rendelnek. Áldozatos lélekkel indulnak a kézfogásra, megmutatni a társadalmi értékítélet szerint alább állóknak, hogy nem érznek áthidalhatatlan rangkülönbséget, egyszerűen azért, mert a krisztusi életszemlélet szerint nincs örökre elválasztó különbség ember és ember, lélek és lélek, vezető és vezetett között; ami különbség van köztük, az, ki mekkora, Istennek, hazának, családjának tartozó felelősséggel verejtékezik Istentől rendelt munkahelyén.

Nem megvetői a kemény tanulásból kilendítő szórakozásoknak, a filmnek és a színháznak. De ezeket is bírálattal nézik. Nem sülyed-

nek alá a tömeg-ember szemléleti színvonalára, aki jönnek és érdekesnek találja azt a darabot, amely kielégíti alsóbb ösztöneit és rossznak azt, amely tökéletes művészetet nyújt ugyan, de ösztöneit hidegen hagyja. Okos és sokoldalú kritikusi az írónak, a rendezőnek és a színészeknek. Kritikai szemléletük fénycsóvája pedig az alantos tömeg szenvedélyein messze felülemelkedő folytonos önszemlélésben kikristályosult magyarabb és keresztényibb életszemlélet.

Nem maradnak távol, mikor a bajtársi szellem a fehérasztal mellett ülőkben szeretné termékeny vándorútját járni, de higgadtan állanak ellen a lealacsonyító, durva örömök kísértésének, mert nincs olyan pillanat az emberi érzési birodalomban, amikor a kifinomult erkölcsi gondolkodás ne tudná kifejtetni fékező hatását, hacsak külső eszközök, bénító erejükkel útját nem állják a lélek nemes törekvésének. A bénító erejű, külső eszközök feletti tökéletes önuralom már a keresztény erkölcsében újjászületett új-nemzedék sajátos jellemvonása. Ez az önuralomban példát mutató fiatalság termelte ki az új jelszót is: emberebb embert!

Egyetemi életünkben nagyon is fontos helyet foglal el Isten szemléletük, Istenhez való viszonyunk és Egyházunkhoz való hűségük. Szemükben silány jellemmé alakul az, aki torzra sikerült mosollyal próbálja bevallani, hogy neki nincs mit elintéznie az Istennel, az ő életében nincsen szerepe az Istennek, ő függetlenítette magát az emberek rémétől, az Istentől. Egyértelműen vetik el ezt a balga felfogást. Meggyőződésük, hogy az össze-vissza kúszált szociális és társadalmi nehézségeket csak a Krisztus személyében és a Krisztustól hirdetett erkölcsi törvényekben egymásra talált Krisztushívó államférfiak és társadalomvezetők képesek közmegelegedésre megoldani. De ehhez elengedhetetlen feltétel, hogy mindenki határozott vi-

szonyt vegyen fel minden élet Teremtőjével és és Fenntartójával és ezt a viszonyt saját vallása előírásai szerint, ki-ki legszentebb meggyőződéssel, a maga életében, pontról-pontra váltsa valóra. Mert a lelkiekben a Krisztustól megváltott világot anyagiakban is csak a Krisztusban lehet ujjíteremteni.

Ez a hitvallása és életmeggyőződése az egyetem padjaiban is kialakuló új-magyar élet apostolainak. Reményteljes, mert a Krisztusban reménykedőké! Meggyőződéses, mert a hitükben elmélyülteké! Fanatikus, mert a pusztá magyar életért küzdőké!

Rázzon fel tespedtségéből a felelősségérzés, hogy, amíg a veled egy padban ülök így készülnek fel hivatásukra, te máris felesleges különce vagy bizonytalan jövője előtt álló édes hazádnak. Fogd fel érett ésszel, hogy a sárga viharral másodszor is dacolni akaró magyar gáton, számodra is jelöltek ki helyet és az a hely rád vár, te meg könnyelműen rostokolsz fölös esztendőkön át az egyetem padjaiban. Remegjen végig rajtad a rossz lelkiismeret furdalása, hogy, amíg egyes helyeken áll a munka, máshol rossz vagy fél munkát végeznek szakértő híján, te itt kokkadsz reményvesztetten és semmibe veszed a hívó szót.

Hát végleg el akarsz sülyedni a reménytelenség ingoványában?

Nincs hatalom, nincs esemény, nincs gondolat, amely egy győztes rohamra tudná fellelkesíteni elalélt akaratodat?

Nem vágyol utána, hogy az év egyik napja újévként virradjon rád, új vágyak, új gondolatok és kemény akarások napjaként?

Vagy van szíved elviselni azt a gondolatot, amelyet lelkiismeretes ember egy pillanatig se hordana magában, hogy vár rád szülő, haza, egyház.... remény nélkül?

Terhes már a felhő.

Könnyező szürke ég,
Örökszép szürkeség
Felhőd vagyok én is.
Sokát sírtam, mégis
Szeretnék sírni.

Könnyező szürke ég,
Örökszép szürkeség
Terhes már a felhőd,
Engedd hát sírni őt,
Zokogni szegényt.

Szeretnék zokogni,
Könnyekkel kopogni
A szívek ajtaján,
Megnyílnának talán,
S befogadnának.

Keresztési Béla.

Ady Endre öröksége.

Dévénynél tört be és mégis Ő volt a legkeletibb magyar. Ősnapkelet álmolta ilyennek: hősnek, borúsna, büszke szertelennek, örök-nagy gyermeknek, Nap fiának, magyarnak.

A Nyugat vallotta vezérének, pedig nagy-nagy messzeségben élt azoktól, akik ott, körülötte hemzsegték a Nyugat táborában.

Büszke nemes volt, erdélyi magyar, Ond vezér unokája. Ez a nemesség azonban leemelte úri süvegét a paraszt nyár előtt.

Az egész, tragikus magyarság döbbent kiáltása volt: költészete fájdalmasan kinyílt sebében egy széthulló, szomorú faj jajjongta ki minden rejtelmes titkát. Ődon, babonás vár volt a lelke: Ő-kiáltások, egy rejtett és borzongató mitológia gazdag világa bontakozott ki verseiben.

„Életet és hitet üzen egy halott
Nektek fiatal, elhagyott testvérek,
Az olvasztó tüzet küldi a hamu
S láng óhaját, hogy ne csüggedjete el:
Március van s határtalan az Élet” (Ady)

Nyelvében bűvös nászban olvadt össze a régi és népi nyelv minden eleven öröksége.

Sorsunk látója, a magyarság igazi felfedezője, keleteurópai hivatásunk megfogalmazója volt.

De nemcsak a magyarság: Európa egyik legnagyobb költője is volt: vátesz, próféta, akiben a teljes viharzó élet, a legszélesebb emberség revelálódott Páris volt számára a tavaszi szél, a varázslat, amely szemeit megnyitotta, hogy lássa: van kultúra, van meleg, emberséges világ, mely nem a perc emberkének dáridóján tobzódik.

Ady végül a miénk volt: az ifjúságé.

Él-e bennünk fájdalmas öröksége? Halljuk-e 25 év után is sírjából kisüvöltő hangját az ifjúság felé:

Csaba József.

Kedves Barátom!

Mikor karácsonykor találkoztunk, szomorúan panaszkodtál, hogy nem tudod, mi lesz a Bástyánkkal. Megindult, úgy láttatok, hogy szüksége van rá az egész ifjúságnak; jó, hogy végre nyíltan, messzehangzóan hangot adhattok elgondolásaitoknak; jó, legalább a töletek távol kerültek is belekapcsolódhatnak újra az életekbe. Aztán elmondtad, hogy vált minden ezek megvalósítására való terved, a régi lassan, de határozottan emelkedő színvonal további emelésére való elgondolásod szinte semmivé. Magad okoltad, másról nem igen szóltál. Megértettelek. Úgy éreztem, minket, közületek kikerültek is hibáztatsz. Igazad van. Nem vagyunk velete napról-napra, nem érezzük már annyira magunkénak kérdéseiteket, más elfoglaltság, ne hidd, hogy mindig könnyebb, mint a tietek, meg sok egyéb is gátol abban, hogy írjunk. De most írnom kell. Nemcsak azért, mert előttem van akkori panaszos, vádló tekinteted, hanem azért is, mert a svájci egyetemekről közölt cikketek olyan kérdéseket érint, amelyek igen közel állanak hozzátok, és amelyek nekünk is fájnak. Ti megtaláltátok a hangot. Felelünk. Néhányunk

nevében én. Talán mások majd másként. Szeretnék hát egy-két dolgot megírni, ami — úgy gondolom — segítségetekre lehet néhányotoknak.

Középiskolás koromban a tudományegyetemre készültem. Tanáraim kívántatták meg velem szerető útmutatásaikkal, tanácsaikkal és életük jó példájával. Jól esik visszagondolnom azokra, a város határában tett sétákra, vagy a könyv mellett beszélgetéssel eltöltött időkre, mikor tágranyílt szemekkel szívtuk magunkba minden szavukat. Velük éltünk, mégis elérhetetleneknek láttuk őket. Egy-egy parányi szikráját meg milyen örömmel csiholtuk ki tudományuknak. Eszményképeink voltak. Felkeltették bennünk a vágyat a komoly, elmélyülő, kitartó munka eredménye: a tudomány iránt. Könyvekkel, folyóiratokkal, mindenkor kész segítségnyújtásukkal. Aztán később megsejtettük, hogy az ő tudásuk is véges. Úgy láttuk, hogy az egyetem adja majd az igazi kiművelt emberfőt, ott ismerkedhetünk meg mindennel részletesen, amit hivatásunknak érzünk. Az indulás — ahogy jó néhány év távlatából visszanezék rá

— jó volt. Lendülettel, nagy akarással hajtott a tanulni, tudnivágyás az egyetemre. Úgy véltem, ott kielégül minden szellemi igényem, biztos útmutatást kapok.

Sopronba jöttem. Eleinte megínogtam, az iram erősebbnek bizonyult, mint gondoltam. De megismerkedtem a műegyetem igazán komoly munkájával, lassan rendbejöttem. Egyenesbe kerültem, még strébernek is elmondtak néha. Szinte kényszerítettek hát arra, hogy mélyebbre nézzek. Úgy szerettem volna indulni, ahogy annak idején elképzeltem. De nem egészen sikerült.

Legelőször az lepett meg, hogy a professzor és a hallgatóság között nem volt meg az a közvetlen kapcsolat, amit az általam munkaközösségnek képzelt egyetemi oktatás megkívánt volna. Sokszor szerettem volna bemenni egy-egy kérdéssel. Szerettem volna bővebbet, tudni belőlük. Készültem, tanultam, hátha bejuthatnék. Csak pár perces beszélgetésre is. Éreztem, hogy a párbeszéd, a szárnyat bontogató gyenge próbálkozás gondolatainak eldado-gása és ennek tapasztalt, széles látókörű tudás legalább egy, de az én személyes kérdésemre adott felelete által való beillesztése addigi ismereteim közé, és általában az, hogy ha már megtanultam egy sereg meghatározást, szabályt, egyenletet, lássam meg végre világosan közöttük az összefüggést, ez lenne az a mód, amelyen elleshetném, megtanulhatnám, hogy hogyan kell abban a tárgykörben dolgozva gondolkodnom. Ez mód, alkalom lett volna arra, hogy a sok adatot újra, a magam esze szerint nyugodtan rendezzem, újra átértsem, és újjongva örüljek: heuréka, megtaláltam, amit kerestem. De még csak kerestem. A pompás, titokzatos elefánt-csont toronynak látott tudomány ajtajai — talán az én bátortalanságom miatt — nem nyitak meg. Egy-egy gyakorlaton vetődött ki belőle fény sugár, de sokunk közül egyre-egyre bizony csak kevés jutott. Rohanó, haladni, csúcsrajutni, fényt elérni vágyó halvány, nyulánk növény-kék lettünk.

De nem engedünk. Többes számban írom, mert hamar egymásraleltünk páran. Kerestünk tovább. Könyvet és az élő irottudomány: a folyóiratokat. Kaptunk is. De itt is baj volt. A könyvek régiiek voltak, ha egyáltalán kaptunk olyat, amelyet kerestünk. Hogy vágytunk pl. részletesebb, újabb, átfogó talajtanra, éghajlat-tanra, növényélettanra! (Műszaki könyv inkább akadt.) Ha volt újabb: kinn volt a tanszéken. Azt pedig nehéz volt megszereznünk. Egyrészt

nem mertünk bemenni, hogy legalább ottani használatra elkérjük, kézbevegyük, nézegessük, lapozgassunk benne. Másrészt érthető, a tan-szék is nehezen adta ki, hiszen — sajnos — nem mindenki tudott a könyvvel bánni. A folyó-iratokkal azonban később már jól jártunk. Rá-jöttünk, hogy jó gyakran bemenni a könyv-tárba. Nemcsak azért, mert szívesen keresnek meg bármilyen meglévő könyvet, hanem azért is, mert az éppen megérkezett folyóiratokat ér-keztükkor még megkaphatjuk. De pár nap mul-va már elindul és csak néhány kerül vissza jó sokára a könyvtárba, a többi a tanszékeken marad. Nehezen ugyan, de így is megismerked-tünk azokkal a tárgyakkal, amelyek közelebb állottak hozzánk. A sok idővesztéséget azonban jó lett volna szemináriumszerű gyakorlatokkal megtakarítanunk, nem is szólva arról, hogy sok társunk egyébről, mint amit előadtak, nem tu-dott semmit, látóköre nem bővült, szakja iránt elfogulttá vált. Igaz, akkor kilencvenen voltunk.

Kerestünk még egy helyen. A Körben. Azt gondoltuk, hogy itt az ifjúság áttör majd minden akadályon, amit az egyetem elé a magas óra-szám, a hallgatók nagy száma és a nehezebb idők szűkösebb viszonyai gördítenek. Keres-tünk fiatalokat, felsőbb éveseket, akik majd csak adnak valami útmutatást. Reméltük, hogy mivel mérnökhallgatók, csak lesz valamilyen munkaközösségünk, amely műszaki kérdésekkel igyekszik foglalkozni, mert benn az egyetemen bizony sokszor nem jutottunk többre, minthogy megtanultuk, hogy ha valamit terveznünk kell, melyik jegyzetet használjuk, de a fejünket nem csiszoltuk. Reméltük, hogy lesznek, akik egy-egy ággal alaposabban foglalkoznak és megsze-rettetik velünk is azt. Rendezik bennünk ezt a szertefutó, sokágú szakot, az erdészetet. Köny-vekről hallunk, új problémákról, amelyek ro-mantikus rajongásunkat a valóság megismerte-tésével szakunk tudatos szeretetévé alakítják. Hiszen milyen büszkén beszéltek páran a pra-xiról. Igaz, kevésszer erről az oldalról. Ezt sem kaptuk meg. Kaptunk mást, egyebek mellett. Azt is köszönettel vettük. De ha magunk nem kutatunk, meg sem sejtthettük volna, miért va-gyunk mérnökhallgatók, erdészek. Kell termé-szetesen mással is foglalkoznunk; de az igazán érdekes volt, hogy — csak azokról beszélek, akiket egyáltalán érdekelt valami — a mérnök-ség mennyivel kevesebbünknek volt létkérdé-se, mint pl. az irodalom, a társadalmi, stb. kér-dések. A gyakorlat itt kinn egyensúlyozott va-lamit rajta. Azért jó lett volna erről már ott hal-

lanunk. Vagy a többiről a mi szemszögünkből nézve is.

Mire végeztem, lassan kitisztult minden. Különösen most látom már, hogy a mérnökkézésnek ezt a göröngyös, sokszor keserves útját senki sem takaríthatja meg magának, ha nem akar belenyugodni abba, hogy többet ne lásson, mint amit eléje adnak.

Végre megtaláltam az egyetemen is egy-egy professzorunkban azt, akit nyugtalanul kerestem. Megedzetten, tájékozottan, körvonalazottabb érdeklődéssel és az első alkalommal lesz, ami lesz jelszóval kopogtattam be, azzal a meggyőződéssel, hogy ő is csak úgy válik igazán professzorrá, ha bennem láthatja a munkára való ösztönzés megtestesítőjét, eddigi munkája eredményét. Lett könyv, folyóirat is, meg sok nemvárt dolog. Nem egészen az és úgy, amint elképzelttem, de nagyjára kielégítő. Csak egyet nem kaptam meg. Amit a Körben kerestem. Mi sem tudtuk az utánunk jövőknak megteremteni, ami nekünk hiányzott, még kevesen voltunk. Tegyétek meg ti!

Most tudom, azt gondold, hogy „na ez is kikerült, már nem fáj neki, amin éve ilyenkor még velünk kesergett, sőt még szépíti is.” Ne hidd. Azért mondtam el, hogy rajtad áll, hogy hogy töltöd el a drága időd Sopronban, és hogy előbb valósul-e meg a lehetőség korlátain belül az általunk és általatok ideálisnak megálmo-

lott egyetem, vagy utóbb. Ami rosszul esett, elmondtam. De azt sem hallgathattam el, ami megvigasztalt. Szeretnél közelebb kerülni valakihez? Menj te hozzá! Szeretnél a Körben valamit? Alljatok össze ketten-hárman és próbáljátok meg. Meg kell mozgatnotok azokat, akik talán hamar beleszoktak a vezetésbe, és bár minden délben benn vannak, és gondterhelt arccal elszívják egy-egy cigarettát, láttatja nem sok van az ott töltött idejüknél. (Szeretném hinni, hogy ez csak vád, és rátok egyáltalán nem áll.) A látszólag nemtörődöm tömegben sokan alusznak, akiknek a ti frissiségetekre, nyugodni nem tudó szellemiségetekre van szükségük. Fogjatok össze, ne baráti körökbe szórjátok szét ilyen irányú erőfeszítéseiteket. Nem úgy megy minden, mint szeretnéd? Hétszázadrész bűne rajtad is. Ha nem tudtok kiállani és legalább néhány embert megnyerni, bekapcsolni a munkátokba, még nem fájnak ezek eléggé. Mi nem tettük meg? Eléggé bánt, hidd meg. De titeket már figyelmeztetnek! Ti már nem alhattok! Gyere csak ki ide, majd itt megtanulsz dolgozni, majd rádöbbensz a felelősségre. Ott csak mondtam és sejtettem ezt, itt tapasztalom!

Ennyit most. Mondd el párotoknak. Ha nem tartod jónak, tépd szét. De jó lenne, ha többen is látnák. Hiszen nem vagyunk egyedül!

Szeretettel ölel:

Jóska.

Kelet — Nyugat.

Milyen tényezők befolyásolják valamely nemzet észjárását?

Erre már az előbb is pár szóban megfeleltünk, de most nézzük részletesebben is.

Az alapanyag az ősi lélek, melynek fajlagos sajátságai vannak. Ezek a sajátságok, Darwin szerint, két hatás következményeiként keletkeztek: a környezet kiválasztó ereje és a nemi kiválasztás. Szerinte emberi mivoltunk e kettőnek köszönheti létrejöttét. E két hatás volt az, amely a „Pitecantropus erectus”-ból már „Homo” javaiensist s ebből „homo” sapiens”-t hozott létre. Most tessék e két hatás óriási, bár lassan ható erejét megnézni: a majom-ember az elején s Newton vagy Goethe mint eredmény. El lehet tehát képzelni, hogy pl. a környezet kiválasztása szerint, adott esetben eltérő eredmények jöttek létre.

Tehát maguk a „nyugati” tudósok is tudományosan bizonyítják a nemzetek (fajok) lelkének különbözősét s mindjárt a különbözős okaira is rámutatnak.

A környezet hatása. Vannak olyan hangok is nálunk, amelyek elég gyorsnak mondják, mert pl. az erdélyi (góbé-) észjárását és világlátást a székelve különleges helyzetéből eredőnek tartják. A különleges helyzet alatt azt értik, hogy egyrészt szinte kisebbségben vannak a többi nemzetiségekhez képest s állandóan ravaszkodniuk kellett hol a szászok, hol az oláhok, de még a magyarok ellen is, hogy egyéni jogukat és kiváltságaikat, de önmagukat is fenntarthaták; másrészt, hogy a hegyek világában élnek s a hatásnál épúgy szerepel a hegyvidék népsége, alakulata, mint a nép (az egvesek) magáramaradottsága is az elzárt világukban: a havasokon és a rengetegekben.

Darwin óta már alapos kutatások eredménye az, hogy más-más lélek alakul ki az éghajlat következményeként és a terepviszonyok szerint is. Természetes is, hisz a tengerparti népek pl. portugálok, más világban élnek, mint

mondjuk a tiroliak. Mások a mondáik, népmeséik, más dolgok foglalkoztatják képzeletüket, más az életmódjuk, mások a problémáik, más-más dolognak örülnek (pl. a portugál nem jódlik, mert nincs ott sziklarengetés, melyről visszaverődő hang a különös hangelosztásra rávezette volna őt, mint a hegyek közt élő tiroliakat. Nem mondhatjuk azt sem, hogy a castiliai paraszt és a norvég halász esze egy „srófra jár.”

Ennyiből most már világos, hogy a nyugati lélek nem lehet egységes, mivel az észjárást befolyásoló tényezők (környezet, ősi lélek, foglalkozási kör, földrajzi helyzet, terepviszonyok stb., amelyek mind speciális irányú fejlődést adhatnak valamely léleknek) nagyon is különböznek.

E pár szóból pedig az a nyilvánvaló s ez az előbb mondott paradoxonunkat is feloldja, hogy mivel a magyar lélek nem indogermán s amellett még különleges helyzetben is vagyunk, következőképp a magyar lélek és észjárás is különbözik a nyugati tömbtől. Vagyis annak ellenére, hogy maguk a nyugati nemzetek sem egyeznek meg egymással lélekben, mégis a magyarsággal szemben bizonyos fokig közös tömböt képviselnek.

Próbáljuk meg ezt más oldalról is megvilágítani.

Nézzük tehát, hogy: Mi az európai (nyugati) népek tulajdonképeni kapcsolata? Felelet: életközösségi forma. Az életközösség azonban csak technikai- és kultúrtermékekre vonatkozik, azaz nem funkcionális és produktív közösség. (Szemléltető hasonlat pl. a szövetek a növény és állatvilágában: minden szövet külön funkciót végez, de az asszimiláták közősek). A szellemi funkciókat minden nemzet saját észjárása szerint végzi el, csak az eredményben, a **produktumban** lesz közösség: mert a termékeiket ugyan kicserélik egymással, de nem a produktivitásukat. Nem a termelésben, hanem a termékekben nyilvánul meg közösségük, már pedig az észjárás a termelésben nyilvánul meg. **Itt van a mi problémánknál egyesek alapvető tévedése is: Mi is belekapcsolódtunk a közösségbe, de szintén csak úgy, mint a többiek: a produktumok közösek, de a termelésben megnyilvánuló egyéni észjárást nem adhatjuk fel s nem is cserélhetjük ki nyugatira, mert oly hű nyugati észjárás nincs is. Aki nyugatot emleget produktumokat emleget s mivel mi ezeket átvettük, abba a tévedésbe esik, hogy az azt létrehozó lelket is átvettük. Csak ilyen ér-**

telemben kapcsolódhatunk be a nyugati népek közösségébe, mint maguk a nyugati népek: **a legteljesebb egyéniségünk megélésével, s a leg-tökéletesebb egyénien magyar termékek létrehozásával.**

Most nézzük magát, azt a bizonyos „nyugati” lelket részletesebben is.

Melyek azok a területek, ahol a lélek első-sorban is foglalkoztatva van? Itt csak nagyvonalakban említtem meg (részleteket hagyjuk egyelőre), hogy: a vallás, a nemzet. A tudomány és művészet, mint csak egyesek foglalkozási körei (komolyan meg épen keveseké: tudósok és művészek) csak másodsorban jönnek számításba. Az előbbi kettő a lélek kialakulására döntő hatással lehet tehát.

Az európai népközösség ezekből egyben egyzik: a krisztusi hitben. De itt is csak nagyvonalakban, azaz szemben pl. a mohamedán távolkelettel. Ez a hit ugyan lényeges hatással volt a népek világszemléletére, (sokáig egyházzal tiltva volt pl. a tudományok művelése), de csak egy ideig. Az egyházból történt kiválásokkal azonban már az elején megszűnt az egyöntetűség s ma már ott tartunk, hogy pl. a görög keleti és a római katolikus vallás olyan eltérő hatást fejt ki, hogy az egyiket Keletnek, a másikat Nyugatnak tartják. A későbbi egyházújulások csak növelték a különbözőséget a nyugati népek közt is, amelyet aztán főleg a nemzeti öntudat felébresztése mélyített szakadékká. Ma már ott tartunk, hogy az az egyöntetűség, amely másodlagos területen (t. i. tudományos területen, de itt is csak részben) a nemzetek lelkében mutatkozik, elenyésző csekély ahhoz a különbözőséghez képest, amit pl. a nemzeti szellem jelent. Állítani a lélekazonosságot, egyértelmű volna azzal, mint azt mondani, hogy az európai nemzeteket közös nevezőre lehet hozni, vagyis nemzetiségüket megszüntetni.

Magának a tudományos észjárásnak azonossága sem áll fenn minden tekintetben. Természetes, hogy nem beszélhetünk határozottan pl. külön matematikai észjárásról minden nemzetnél, de némi differenciálódás itt is van. Némelyik nemzet, pl. az orosz, különös érzékkel rendelkezik matematika iránt. Vagy ki tagadja pl. az arabok matematikai érzékét és csillagászathoz való hajlamosságát? De pl. ki tagadja a németiség technikai észjárását? Aztán a filozófia területén olyan különbözőség van, ami megfontolandó. Az előbb is említettem már, hogy ahány orosz író van vagy volt, az majdnem mind szidta pl. a német filozófiai észjárást és szembe

állította vele a mélyebb orosz, különös filozófiai érzéket. Sőt az angol és francia közt is olyan különbség van, ami köztudomású. Csak úgy szokták emlegetni, hogy „angol hidegvér”, pedig ez a „hidegvérűség” sajátos világszemléletből, filozófiából fakad. Németesen csak a németek alkothatnak maguknak világképet s a francia világnézet mint a „l'esprit français” folyománya, csak a franciáknál található fel. Sőt még egy nemzetben belül is vannak eltérő filozófiai észjárások. Köztudomású pl. a gascogne-i örök derűs látása és csavaros észjárása a bretagne-i zordonabb látásával szemben.

A németeknél az „Übermensch”, és „Deutschland, Deutschland über alles” fogalmak, a franciáknál a „l'esprit français”, angoloknál részben a „splendid isolation” hirdetése annak bizonyítéka, hogy a nyugati nemzetek, nemcsak, hogy nem vállalnak egymással lélekközösséget, hanem szigorúan elkülönített fogalmakkal, mint a nemzeti öntudatnak értelmi úton is való erősítésével, különböztetik meg lelki adottságaikat.

Foglaljuk röviden össze az eddigieket:

A nyugati népek: indogermánok, s mint ilyenek, a nemzeti lélek kialakulására egy közös alap szolgál: az indogermán lélek. Hogy mégis különböző nemzeti szellem uralkodik náluk s az észjárásuk is különbözik (l. szláv és angol, francia és német) az évezredek óta tartó eszéni keretek közt való életmód miatt van. A lélekközlekedés újabb nagy hatásra a krisztusi hit elterjedésére megtörtént ugyan, de ez a hatás később elenyészett. A tudományok fejlődése szintén közelítette egymáshoz a nemzeteket, de lényegesen csak magukat a tudósokat (a népnek semmi köze nem volt hozzá), de még itt is eltérések voltak, mert némelyik nemzet több érzékkel rendelkezett bizonyos tudományok iránt s ezt a tudományát jobban kiépi-tette s az egyéni keretek közt megalkotott termékeket a közös piacra dobta (akár kultúr, akár technikai termék volt az). A rokonlelkűséget bizonyos mértékben csak a rendszerek történelmi eredményei mutatják. Ennyit nyugatról.

Most rátérhetünk a Kelet-Nyugat probléma első része alapkérdésének feleletére is: Van-e külön az európaiktól (nyugatitól) elütő magyar észjárás?

Előbb azonban nézzünk néhány ellentmondást még. Tegyük fel, hogy van Nyugaton egy-egy-egy észjárás s külön magyar nincs, mert „a magyar ezer év óta áll a Nyugat árnyékában,

lesz el sorban a nyugati életjelenségeket s másolja le magának, tehát a lelke is eszerint változott meg.” Elfogadtuk tehát Nyugatot sajátos észjárásnak, s beleépítettük magunkat is. Mit mondtunk ezzel? Azt, hogy sajátosan magyar irodalom, művészet, zene nincs, magyar tudomány nincs, vagyis nincs magyar kultúra. Röviden nincs magyar lélek sem, mely ezt létrehozhatná. — Minden ilyen állítás az állítók fejére hull vissza, mert ezzel elárulják, hogy a magyarsághoz semmi közük, mivel ők maguk indogermán származásúak. Képzeljék ugyanezt az állítást átültetve Berlinbe vagy Párisba! Azt hiszem felesleges szót is vesztegetni arra, hogy mi lenne ennek a következménye.

De rendben van! Ezer év alatt megszűnt a magyar lélek. Az érdekes csak az, hogy az orunk előtt, a fájó testünkön vannak ellentétes példák: fajok, melyek évezredek alatt megőrizték szétszórtan is fajiságukat és sajátos, kapzsi lelkivilágukat. Itt vannak a zsidók, itt vannak a cigányok is. Hogy lehet az, hogy ezek ilyen szétszórtan sem asszimiláltak Nyugathoz! Mindkét faj megmaradt élősdinek.

Mert: mit kapott a magyar paraszt Nyugattól, mit kapott az a nyolc millió, akik könyvet, magyaron kívül, soha sem fognak kezükbe? Kapott talán annvit, hogy döntően megváltoztathatta lelkiségét? Nem. Talán az egyházi liturgia megváltoztatta lényegében? Nem változtatta meg! Hatott rá, az tagadhatatlan, de annyira nem, hogy egyszeriben nyugatvá legyen. Vagy a négy, esetleg hat elemi, ahol a „kultúra”-val közelségbe jutott, volt-e döntő befolyással rá? Nem lehetett! Hát akkor hol történt az a roppant hatás mert annak kellett lennie), amelyik ilyen rövid idő alatt megváltoztatta gyökerestül népünk lelkét? Sehol. Pusztán élt, pusztán is él, csak éppen Közép-Európában.

A magyar paraszt lélekben nem sokat változott. Angol ruhában jár egy része, az tév. Városokat is épít nyugati mintára. Lényegében azonban még a kereszténység istazi jelentőségének észrevételéig sem jutott. Hisz, mert valamilyen hinni jó néha, hisz, de amúgy magyar módra: imádkozva, káromkodva. Szinte azért volt jó a kereszténység is neki, hogy mérgében, bajában legyen kit szidni.

Most nézzük végre a kérdésünkre a feleletet. Hogy az egyoldalúságot elkerüljem, mindjárt egy nyugati író idézek a magyar észjárás különbözőségének bizonyítására, John Glasworthyt. Ő regényében (Egy Forsith megváltása) az

emigrációban élő magyar mágnást (Garibaldi Olaszországban) úgy írja le, mint egy, Forsith számára érthetetlen észjárású, indulatos, kissé darabos, de hősies stb. embert, akivel szemben érdekes ellentét Forsith angol kényelmes, józan hidegvérűsége s nyugodt előkelősége.

Összegezve: Van különbség a nyugati nemzetek közt is már, de a magyarság finn-ugor lelke miatt együtt az egésztől is különbözik.

A magyar határokról másképp nézzük a világot, más ott a többi nemzetekhez való vi-

szony. A magyar tarlóról másképp látja az ember a napot, mások ott a problémák, más az élet, más az észjárás, más még a szerelem is.

Móricz Zsigmond egyik regényének végzavai szerint a magyar tanító felkiált, mikor pörül járt a nyugatoskodó albíró:

— Mindig valami Bovari úrnak szólított, pedig többször mondtan neki, hogy Veres Pál vagyok. **Ami mégis nagy különbség.**

Szanyi József emh.

Erkölcsei forradalom.

A magyar társadalom túlnyomó többsége ma kereszténynek és nemzetinek vallja magát. Ez a lelki egység azonban csak látszólagos. Két hatalmas tábor áll egymással szemben. Az örök konzervatívok és az örök forradalmisták. S mint minden időben, ma is szinte természetes, hogy a fiatalság ez utóbbiak mögé sorakozik fel. Eltérés és lényeges különbség talán csak az, hogy míg régebben politikai célzatú forradalmakért lelkesedett az ifjúság, ma inkább társadalmi forradalmat sürget! S ebben a különbségben rejlik és mutatkozik meg a mai „negyedik generáció” értéke és súlya az elkövetkező idők történelmére.

Ma ebben az országban nagyjában minden megvan, mégis valami nagy baj van mindenütt a társadalomban. Ma ez a legidősebb téma. Mindenki erről cikkezik, erről vitatkozik avatott-avatatlan. S ma már nagyjából tisztán látjuk, csak legfeljebb nem merjük bevallani magunknak, nem merjük tudatosítani magunk előtt, hogy ennek a bajnak csak egy a forrása: az emberek kihagyták számításaikból azt, amit erkölcsnek nevezünk. Bebizonyosodott, s szomorú tapasztalatok árán kellett rájöttünk, hogy nem elég a munka, kell még hozzá erkölcs is! Forradalomra van tehát szükség, ez a forradalom azonban nem lehet más, mint **erkölcsi forradalom**, mert ez az, ami hiányzik! A hivatásrendi lényege az erkölcsi törvény, amely nélkül nem boldogulhat se család, se társadalom, amely nélkül nincs kultúra, s amely nélkül a meglévő is el fog pusztulni.

Az erkölcsi forradalmat azonban önmagunkban kell elkezdenünk. Fel kell lázadnunk rossz mai magunk ellen, át kell alakítanunk önmagunkat, hogy példaképpé válhassunk és átalakíthassuk környezetünket.

A legfontosabb erkölcsi törvény a **szeretet**.

Krisztus mondotta: „Szeresd a te uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes elmédből és minden erődből; szeresd **felebarátodat**, mint te magadat”. Istent szeretni, Krisztust szeretni nem nehézség. Ő a legszeretetre méltóbb mindenek között. Az igazi probléma, a mindennapos nehézség: szeretni az embert. Ez a szeretet igazi értékmérője, próbaköve! Pedig, akiben nem él a szeretet törvénye, akinek tetteit, céljait nem hatja át a szeretet fenséges parancsa: az istentelen és embertelen ember! Mert Istent szeretni igazán, anélkül hogy teremtése koronáját, az embert szeretnénk, nem lehet. Igaz viszont az is, hogy az emberszeretet Isten nélkül megvalósíthatatlan. De Krisztus itt is segítségünkre sietett. Azonosította magát minden emberrel. Érted ezt ember? Amit bármikor bármelyik embertársadnak teszel, Krisztusnak teszed! De ebből az következik, hogy nem lehet nehéz bármelyik embertársadat szeretned, hisz Krisztust szereted benne. De következik belőle az is, hogy nincs különbség ember és ember közt — legfeljebb olyan, amit az emberek csinálnak. Erre tanít a szeretet törvénye. S ezen épül fel a hivatásrendi mozgalom. S mit jelent ennek a törvénynek átvitele a gyakorlatba? **Erkölcsei forradalmat!**

Mire kötelez a szeretet? **Individuális, de főleg szociális igazságosságra!** „Az individuális igazság az, mely engem kötelez a többiekkel, **mint tőlem független emberekkel szemben**; a szociális igazságosság pedig az, mely engem a többiekkel, **mint egy népcsalád tagjaival szemben kötelez.**” (Varga: Legyen igazság! 13. l.) Az igazságosság a szeretet minimuma. Szent Ágoston szerint; „Szociális igazságosság; A gazdagok feleslege, a szegények mindennapi kenyere.” Ez a hivatásrendi mozgalom alaptörvénye. De ehhez erkölcsi forradalom kell! At kell

menjen minden magyar tudatába, mindenkinek számolnia kell azzal a ténnyel, hogy a föld javai, a magyar nemzet vagyona és jövedelme nem egyeseknek van szánva, hanem minden egyesnek. Ennek tudatára kell ébresztenünk szegényt, gazdagot egyaránt. Fel kell ráznunk a lelkeket, rá kell döbbszennünk őket jogaikra és kötelességeikre egyaránt!

Hol kell érvényesülnie a szociális igazságosságoknak? Mindenütt, de elsősorban a vagyon világában. — A tulajdon az, amiből megélnék az emberek itt a földön. Van magán és köztulajdon. A szociális igazságosság első feltétele, hogy a tulajdon felosztása igazságos legyen. De semmiképpen nem feltétele a magántulajdon megszüntetése. A magántulajdon nem lopás, (mint egyesek azt mostanában hangoztatják). Ha az a dolgozó ember méltó bérére, akkor joga van ahhoz is, hogy megérdemelten szerzett bérére olyan tulajdont is szerezhesen, amely teljesen az övé. Azt sem kívánhatjuk, hogy az állam adjon mindent. Nincs semmi szükségünk államszocializmusra. Ha az állam kezébe adunk minden jogot és hatalmat, akkor az állam lesz az egyetlen hatalmas kapitalista, s nem lesz mód, hogy ellene jogainknak érvényt szerezzünk. S végül a köztulajdon ellen szól a család. Családi boldogságot akkor, ha az a család minden egyéni igényében is teljesen a közösségtől függ, nehezen lehet elképzelni. A magántulajdon tehát nem rossz, és minden körülmények között meg kell hagyni. S tulajdonképpen, ha jobban a mélyére nézünk a dolgoknak, nem is az a baj, hogy magántulajdon van, hanem sokkal nagyobb baj az, hogy — nincs! A magántulajdon mai elosztása rendszere a rossz, és nem maga a magántulajdon. Aki ellene van, az veszedelmes ellensége a dolgozó társadalomnak, a családnak, ellensége a szabadságnak, fejlődésnek és a haladásnak.

A kommunizmus ellene volt. És a kommunizmus lealacsonyította, proletársorba süllyesztette a társadalmat. Amit mi akarunk, az sokkal több a kommunizmusnál. Mert mi az alacsonyabb társadalmi színvonalon élő rétegeket felemeljük, s célunk, hogy minden magyar művelt, értékes nemzettag lehessen. Célunk az egész mai magántulajdoni jogrendszert úgy megváltoztatni, hogy mindenkinek lehetővé tegyünk gyakorlatban is a magántulajdonszerzést.

Az erkölcsi forradalom feladata az is, hogy elismertesse és érvényesítse a munka jogait. Tudjuk, hogy a termelés három fő tényezője: a természet, a munka és a tőke. Ezek közül leg-

fontosabb a munka. De ha ez igaz, akkor el kell, hogy ismertessük a munka jogait mindenkivel. Ez is egyik súlyos baja a magyar, de általában a mai társadalomnak. Nem ismeri el a munka jogait. Pedig a munka a legelső forrása a nemzetek gazdagságának, s megbecsülésben mégis utolsó helyen áll. A hivatásrendi mozgalom lényege, hogy a munka jogait érvényesítse.

A keresztény világnézet parancsa, hogy minél több gazdaságilag erős család éljen magyar földön. A család a nemzet életének legkisebb, de legfontosabb sejtje. Az anyának van a legnagyobb szerepe az egész államban. Helytelen tehát, hogy a családapák elégtelen munkabére miatt a magyar anyát a szükség elparancsolja a tűzhely melegétől, s gépek, munkaszalok, csillék mellé állítja. Tehát a természet, illetve Isten akarata az, hogy minden rendes családfő megkapja a családjának fenntartásához szükséges jövedelmet. A mai társadalmi és gazdasági rend rossz és istentelen, mert embertelen. A hivatásrendiség olyan gazdasági rendet akar, amelyik lehetővé teszi a munkásnak, és minden dolgozó magyarnak azt, hogy munkájáért olyan ellenszolgáltatást kapjon, hogy abból családját is fenn tudja tartani és félre tehesse magának rosszabb időkre. Ezért harcol a hivatásrendi mozgalom: a magyar dolgozó ember családjának jogaiért.

A mi munkánk: a munka, a dolgozó ember és a család jogainak érvényesítése. Ezt a mostani eszközökkel, a mai társadalmi szervezettel megvalósítani nem lehet. Új rendszerre van tehát szükség!

A hivatásrendiség vállalkozott rá, hogy kiharcolja ezeket a jogokat és megvalósítsa a szociális igazságosságot. **A hivatásrendiség tehát társadalmi és gazdasági rendszer.** Nem politikai hatalmat akar gyakorolni, **(tehát szó sincs hivatásrendi államról)**, hanem a gazdasági életet és az egész magyar társadalmat önkormányzati alapú **hivatásrendekbe** akarja szervezni. Egy-egy hivatásrend keretén belül akarja megszervezni mindazokat, akiket a **hivatás közössége** fűz egybe. Alapsejt: **az önkormányzati testület.** Legfelsőbb fokon valamennyi hivatásrend munkáját egybefogná a **Gazdasági Rendek Háza.** — A rendben benn lesznek a munkaadók és munkások szervezetei **egyenlőségi** alapon, és ott saját önkormányzatuk alapján saját törvényeik szerint döntenek el a vitás kérdéseket és állapotodnak meg új és új problémákra vonatkozólag.

A hivatásrendi mozgalom erkölcsi forra-

dalmának programját az EMSZÓ „Magyar Cél” című kiadványában találjuk meg röviden és mindenki számára érthetően összefoglalva.

E program befűvezésében a kűvekezőket találjuk :

„Magyar Testvéreink !

Ime, megmutattuk azokat az új magyar célokat, melyeken keresztül munkával, lemondással, fűgyelemmel szolgálhatjuk és szolgálunk kell az örök MAGYAR CÉL-t, a független Magyarországot.

Elismerjük : nem lesz könnyű ezeket a célokat megvalósítani. Elismerjük : nem lehet ezeket a célokat máról-holnapra megvalósítani. Ezt nemcsak elismerjük, hanem azt is kijelentjük : **ellenségei vagyunk minden forradalmi elgondolásnak, minden hebehurgya, komolytalan kísérletezésnek, az örök „MAGYAR CÉL”, a független Magyarország öntudatlan ellenségének tartunk mindenkit, aki forradalmi tűzcsűvákkkal jár a magyar élet puskaporos hordói között.**

A forradalom lehet nagy nemzetek kiváltsága, történelmi fényűzése, lehet hatalmas népek elfojtott belsű erűinek lávaömlése. Nekűnk, a világ legárvább nemzetének nincsenek ilyen kiváltságaink, nekűnk nem telik történelmi fényűzésre, mi nem fojthatjuk el a nemzet erűinek számbavehető részét, a magyar élet megtermékenyítését nem forradalmi tűzhányók látványától, hanem csak a nemzet minden tagjának verítékétől várhatjuk.

A magyar út : a munkás, dolgos, megfontolt, alkotmányos fejlődés útja. Az örök MAGYAR CÉL parancsa, hogy ezen az úton járjunk. De ezen az úton járni kell. Olyan gyors-

san haladni, amilyen gyorsan veszély nélkül lehet.

A fokozatos fejlődés, az alkotmányos haladás irányát és ütemét a nemzeti közvélemény határozza meg. Ezért fordulunk hozzátok.

Meg akarjuk teremteni az örök MAGYAR CÉL közvéleményét. Meg akarjuk teremteni az új magyar célokat, a nemzeti szolidaritás közvéleményét. A lelketek ablakán kopogtatunk : eresszetek be !

Ha majd meg lesz az örök MAGYAR CÉL közvéleménye, ha megszületik az új MAGYAR CÉL-ok közvéleménye : akkor az örök MAGYAR CÉL-t nem fenyegeti veszély, akkor az új MAGYAR CÉL-ok megvalósulnak. Akkor eljön az ideje, hogy az 1938. őszi kezdetnél nagyobb lendűlettel fogjunk hozzá egy hűsz év óta sokat emlegetett, tehát nem új, de fájdalmasan és reményteljesen MAGYAR CÉL megvalósításához.

Ez a MAGYAR CÉL : magyar béke, Pax Hungarica a Kártátok medencéjében, a történelmi Magyarország földjén.

Ehhez a magyar célhoz, a többi magyar célhoz, az örök MAGYAR CÉL-hoz vezetű rűgűs utat akartuk megmutatni.

Rajtatok áll : ráléptek-e erre az útra ?

Az örök MAGYAR CÉL parancsolja : rá kell lépnetek !”

Adjon Isten !

Szabados Gábor emh.

*) A kérdés feldolgozása Varga László S. J. és Freesz József idevonatkozó munkái, valamint az említett EMSZÓ kiadvány alapján történt.)

Miért ?

Most, hogy a házak között botlatozó alkotmányban, az utcai lámpa nyugtalan fényében ismét hullani kezdenek a hűpelyhek, amelyek máskor oly tiszta, fehér és gyermekkori emlékeket ébresztettek fel bennem, — ismétlem — most, újból elémbe torlódtak a hatalmas kérdűjeles Miérttek.

Miért ez a hó, ez a meddű, dacos meg-megűjűlű akarás, amely széppé, fehérré és tisztává akarja tenni azt a földet, azt a világot, amely nem akar tiszta, és fehér lenni ?

Miért a mi szűntelen és céltalan és értelmetlen bukdácsolásunk azon a szűk, kanyargű és kűdbeveszű ösvényen, amelyet romantikus elképzeléssel életűtnak nevezűnk ?

Miért ébrednek bennűnk nagy, szent elhatározások, és a nagy elhatározások lobogása miért szalmaláng ?

Ès ismét miért, és miért és ezek az összetorlűdűt kérdűjelek lassan sűrű sűvénnyé szűvűdnek, és már a holnapot sem látjuk, mert elveszik elűlűnk a kilátást.

Tíz éve, és száz éve épűgy keresték a Titkot, a Megfejtést, mint ma és az emberiség, ez az önűnmagát nagykorúsítottnak nyilvánítű kamasz, nem tud feleletet adni az élet három alap-kérdűsere, nem ismeri azt a három választ, amely nélkül nem élhetűnk magasabbrendű életet. Ès ez a három kérdűs : **Honnan ? Miért ? Hová ?**

Az elsőre és a harmadikra megadja a feleletet a vallásbölcselet, megadta a feleletet maga a Teremtő, de a középsőre, a miért-re nekünk, embereknek kell megválaszolni.

I.

Nemrégiben befejeztünk egy évet, elkezdtünk egy újat, és — gondolom — ezen a fordulón, ezen a Szilveszter éjen sokan megálltak abban a pillanatban, amikor a mutató lassan rácsuszott a tizenkettesre. Vég és kezdet, omegája az elmúlt évnek, és alfája az újnak, hogy összehatókoztak ebben a pillanatban, és hogy megfértek egymás mellett, és mily csodálatos is ez az értelmetlen és haszontalan élet. — Eltűnt évek, napok apró kis emlékei, mind-mind elénkbe vetődnek akkor, csak éppen azt nem tudtuk, hogy mit mondjunk az elmúlt évről, és mit várjunk az újtól? Napjaink mulnak, életünk élet, csak éppen azt nem tudjuk, hogy miért élünk? Harc volt ez az év az Élettel, és a Nagy Titok nagyobb volt, mint a mi erőnk, amely fel akarta fedni a Titkot. Valahová jutni akartunk, és most nem tudjuk, hogy hol vagyunk

Honnan? Miért? Hová?

Prohászkaik kérdések, és mégis furcsán, idegenül csengenek ezek a szavak. Van bennük valami, ami régi, és avult már, és mégis kiérződik belőlük az örökértékűség, és a vérzően friss aktualitás. Ma a szenvedéseken átment ember metafizikai igényének kiszélesedése következtében egyre gyakrabban merülnek fel. A fájdalom egyre több emberben szólaltatja meg azt a hangot, amely az apró, önző célok helyett a nagy, a végső, a megfoghatatlan, de élő Valóság felé irányítja a figyelmet.

Most előbukkant egy szó, amellyel sok-sok mindent meg lehet magyarázni, ha ismerjük az összefüggést, amely a Mindenek mélyében húzódik meg.

Ez a szó a **CÉL**.

Ez az első fogalom, és most keressük azokat, amelyek tovább fonják, szövük azt a fonalat, amelynek mentében el tudunk jutni a Miérttek gyökeréhez.

A cél csak távoli valami, csak befejezése a törekvésének, csak feszítő erő, amely ösztönöz sokszor hihetetlen és elképzelhetetlen tettek. Fontosabb a célban a célratörekvés, amely végeredményben a célt magát munkálja. Azaz fontosabb az Életben maga az Élet, amely az életcélt szolgálja és éri el végső fokon, és amely azonban csak abban az esetben azonos az élettel, ha nincs az életnek értelme és célja, és itt jutottunk el a következő fogalomhoz.

Nemcsak a Célban lehet a hiba, hanem az Eszközben is. A Cél az életcél, kevés kivétellel örök térben és időben változatlan, és csak megnyilvánulásában változó, amennyiben egyszer két ember célja, máskor magányos hivatott egyénekben kiteljesedik, és a nemzetet, sőt az egész emberiséget átöleli. Amióta kitalálták a szimbolizmust, mesébe fonták ezt a fogalmat, csak éppen néven nevezni nem tudjuk.

Pedig egyszerű szó, csak ennyi Boldogság.

A cél a boldogság. Csak éppen az a baj, hogy elvesztettük a célt, azaz nem tudjuk mi a boldogság. Másképpen mondva, annyi a hamis gyöngy, hogy már nem ismerjük és nem értékeljük az igazat. — Mindebből csak egy következik, ha a cél téves, és rossz az eszköz, akkor az élet elhibázott, zsákutcába tévedett, vagy sötétben botorkáló.

Egyszerűen mondva, és itt jutunk a probléma kiindulópontjához, és egyáltalán létjogosultságának magyarázatához, — **élni akarunk, de nem tudunk élni!**

II.

De hát egyáltalán mi az az élet? Furcsa mélységekkel teli szó. Matematikai egyensúly asszimiláció és disszimiláció között? Nem! Az élet nem az, amit a tudósok keresnek s az élet nem sejt, nem plazma. Ez mind-mind hideg tárgyi valóság, nincs benne melegség, ritmus és erő. Ez nem az Élet. Az Élet olyan, mint a székelly hegyek óriásfenyője. Mikor télen hóban és ködven a rokodóra viszik, elől megy két kerék, és hátul kettő és aki közel áll hozzá, az nem látja az elejét és végét, csak azt érzi, hogy valahonnan jön és valahová megy.

Az élet végtelen folyamat, amely jön a Végtelenből, és a Végtelenbe távozik. Az élet szent, örök, méltóság, mélység és eget karcoló magasság van benne. Csak az a szemlélet képesíthet a magasabbrendű életre és pont ezt sikasztotta el a modern ember.

A Haladásért feláldozta önönmagát.

„Szép a haladás himnusza, szép a munka dicsőítő éneke, de ezt a himnuszt nem azok éneklék, akik a munkát végzik. Ezek nyögnek és sírnak. A munka templomai az elcsenevészesedett emberiség kórházaivá lettek, amelyekben az ember tönkrement. Lefokozták géppé, elbutították, azután az utcára dobták. Ezek a roncok nem mutatnak utat a boldogság felé.” (Prohászka.)

Hozzátehetjük, ezek nem mutatnak utat a cél felé.

Ez volt vagy negyven éve. Ma már rádöb-

bentünk arra, hogy valahol máshol kell keresni a célt, s az utat, amely elvezet a célhoz, a megelégedett boldogsághoz, ahhoz az életformához, amelyben megértjük a honnan-t, a hová-t, s nem fogjuk kérdezni a miértet, mert megértjük azt is.

Ma már kétségtelen, hogy az emberiség sorsa valahol rossz irányba terelődött, és ennek eredményeképpen elveszítette önönmagát. Tehát keresi most az elvétett utat, módot, és célt.

Az utolsó negyven év embere rendszerekben kereste és a legellentéteesebb végleteket támasztotta életre. Volt nemzet, amely megtalálta, volt számos, amely nem találta meg, és egyáltalán kérdés, hogy amely látszólag megtalálta, valóban megtalálta-e.

Ma mindez már mindegy, a rendszer nem hozta meg eddig a kifejeletet, és a szigorúan vett ma embere már elfordult tőle, jóllehet él benne tudatlanul a hajlam a rendszerbeolvadásra, és ezzel a látszólag megmagyarázhatatlan állásfoglalásával aláhúzta annak a tételnek az igazságát, amelyet minden kollektívizmusnak szem előtt kell tartania, amely szerint: **minden élet szerves egész, és csak önmagában teljes.**

Lassan kezdünk visszatérni oda, ahol elvétettük a sorsunkat. Gazdasági és állami életünk a kollektív társadalmi rendet követeli, de szellemi életünk az individuum jegyében áll. Ennek a kettőnek kell összeolvadni és szerves egészé formálódni. Egészséges kollektívizmusban egészséges individualizmus ez lesz az, ami utat mutat majd a cél felé.

Csakhogy ez a visszatérés még mindössze tapogatódzás, még hiányzik belőle valami, nevezetesen az a valami, amire építeni is lehet. Az alap hiányzik és ez az alap **világnézet.**

III.

Ha kialakulás egy bizonyos, vagy egyedül lehetséges irányvonala már a tudatunkban lenne, akkor nem lehetne feltenni az itt következő kérdést.

Miért a lelkesedés, és a nagy lelkesedésnek lobogása miért szalmaláng?

Ma még feltehető ez a kérdés, és azt, hiszem, most közeleedtünk önmagunkhoz. Bár egyes esetet, kritika, és szélesebbkörű tapasztalat nélkül általánosítani mindig meggondolatlanság, ebben az esetben tekintettel arra, hogy Egyetem ifjúságának a szelleme a mai magyar ifjúságnak a szellem az ország minden részén legalább is nagy vonásokban egyezik, szabad megmaradni a magunk keretei között.

A nyomaték kedvéért ismét felteszem a

kérdést. Miért a nagy lelkesedés és a nagy lelkesedésnek lobogása, miért szalmaláng? — A felelet nagyon is egyszerű: mert nincs reális alap, amire építeni lehetne, és ez az alap a kiforrott egyéniség.

Nem szabad csodálkoznunk, hogy a lelkesedésünk igenis sokszor szalmaláng, mert természeti törvény az, amely szerint kevés és kiváló az, aki a mi korunkban már kiforrott tud lenni.

Vannak kitartók, de ezek sem tartoznak mindig a kevesek közé. Van ugyanis kitartó, aki azért ilyen, mert kiforrott, megállapodott egyéniség és van, aki viszont azért kitartó, mert színész. Az előbbit meg lehet ismerni arról, hogy tekintély, az utóbbit arról, hogy kézlegyintéssel mondják ki a nevét. . . . De nem baj, hogy így van, mert lehet eset, amikor egy meglévő és a feltűnési vágy által mozgatott u. n. színész többet segít a megrekedt ügyön, mint tíz olyan, aki meggyőződésből csinálja, de hiányzik.

Mindez azonban az előbb felvetett kérdésben csak mellékes jelentőségű. Most sokkal inkább érdekelnek azok, akik megindulnak ugyan, de maguk sem tudják, hogy hová fognak érkezni, és szükségképpen sehová sem érkeznek. Ezek azok, akik a lendület nagy pillanataiban úgy érzik, hogy ők vannak hivatva a világ megváltására, de ugyanakkor nem képesek arra, hogy megváltásuk önmagukat. Ezek azok, akikről már a multkor is írtam, és, akik nem tehetnek arról, hogy ilyenek. — Hiányzik belőlük valami, amit nevezhetnénk kiforrottságnak, és túlzottan is megvan bennük egy másik valami, amit viszont „kamasz”-ságnak kell becézni. Végeredményben megint csak oda jutottunk, hogy hiányzik belőlük az a reális alap, amire építeni lehet.

Az az előbb említett kiforrottságot egy közelebbi és többetmondó szóval világnézet summája a mögöttünk álló évek tapasztalatának és tudásának; rendszer és értékrendszer, amely meghatározza az egyén és a világ, továbbá a világi valóságok egymáshoz viszonyított értékét. Ez a reális alap, és ennek a hiánya okozza azt, hogy minden kezdeményezésünk romhalmazz és keserű sikertelensége miatt keserű emlék. De értsük meg egymást: mindaz, amit mondtam, nem jelenti azt, hogy hagyjunk mindent és várjuk a világnézet kialakulását, mert így nem jutunk soha világnézethez. Mindezzel csak azt akartam hangsúlyozni, hogy ne akarjunk felhőkarcolót építeni addig, amíg kunyhót sem tudunk összetákolni, hogy ne vágjunk neki

nagy feladatnak addig, amíg a kicsivel sem tudunk megbirkózni, hogy tartsuk meg a rendet, és ha valahova jutni akarunk, akkor az út elejéről induljunk.

Reális alapon induló, reális cél felé irányuló, reális eszközökkel indult törekvés nem lehet szalmaláng.

Világnézet, ez a kulcsa mindkét kérdésnek, mindkét miértnek, és az öntudatos értelemmel rendelkező életnek.

De most újabb kérdőjelként állhat elének az a fogalom, amit Új Világnézetnek nevezünk, mert hiszen ilyennek is kell lennie, ha van, illetve ha lesz egyszer már Új Világ, Új Európa.

Milyen lesz ez, milyen lesz az a kulcs, amely nyitni fogja a Titkok lakatját? Ma még csak jósolni lehet, csupán egy biztos.

Új nem lesz, csak az Örök-nek a viszonyokkal kiegészült, lényegében mégis változatlan formája. Harmóniát kell sugározni, mert csak a harmóniában van értelem, és csak benne olvadnak fel a miértek. Harmónia pedig csak ott van, ahol szépség van és az életnek is csak akkor lesz majd értelme, ha harmóniába tudjuk olvasztani a napokat, az éveket, azaz, ha a szegény, modern ember egyszer majd rádöbben arra, hogy az örök szépség mégis csak maga az Élet.

L. J. emh.

A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Körének multjából.

Irta: Faller Jenő.

Legkiemelkedőbb munkája volt azonban a Társulatnak egy magyar bányászati szakszótár készítése, melynek munkáját a Társulat tagjai Svaicer Gábor kamaragróf biztatására kezdték, még az 1840-es évek elején. Mint a Társulat jegyzőkönyvéből tudjuk, a munka eleinte a Ritter-féle (?) német szakszótár lefordításából állt, melyről a Társulat 1844 tavaszelő (ápr.) 3.-án tartott ülésén a következőket olvassuk:

„A bányászati műszótár be lévén négy betű híjjával végezve, mélytiszteletű Pártfogónk Méltóságos Svaicer Gábor Úr ő Nagysága arra szólítja föl olvasó társulatunkat, miszerint köréből egy vizsgálati választmány álljon össze, melly a már bevezetett betűket, vizsgálati Szemlélén keresztül bocsássa, mely után a lefordított műszótár kinyomatás végett a Pesti m. Tudós társasághoz beküldetthessék, aminek következtében egy fölszólító levél készítése határozott, mellynek aláírói a bírálatban résztvenni magokat ajánlyák, magában értetődven, hogy az illető Betű fordítója jelenlenni tartozik. A még le nem fordított 4 betű közül az M betűt átvette **Mersita**, az R betűt **Duchon**, az S betűt **Rác** és az U betűt **Rivnak** urak, lefordítás végett.”

A bányászati műszótár ügyében azután 1845-ben a Pesti Iparegylet intéz fölszólítást az Olvasó Társulathoz, hogy egy kiadandó iparműszótárhoz dolgozná ki a „bányaműszók magyarosítását és azt neki még az évben megküldeni ne mulasztaná el.”(11) A Társulat ápr.

11) L. bővebben Szabó József: Magyar bányászati nyelv iránt. HETILAP. Encyclopedius tartalmú folyóirat, különös tekintettel a közgazdaságra, műiparra és kereskedelemre. 1848. 29. szám. p. 454—455.

20-i ülésén ez ügyben aztán úgy döntött a választmány, hogy a már amúgy is magyarra ültetett neveket egy szűkebbkörű bizottság roszátlja át s legkésőbb hat hónap alatt juttassa a Pesti Iparegyletnek. E bizottságban volt ben többek között a kitűnő **Szabó József** (12) is, ki a leglelkesebben dolgozott a szótár befejezésén, mely rövidesen el is készült és pedig két példányban. Ezek közül az egyik példány az Olvasó Társulat könyvtárába került, a másikat pedig megküldték a **Pesti Iparegyletnek**, mint-hogy azonban az iparműszótár nem jelent meg, az Olvasó Társulat elsőnek nevezhető bányászati szótára sem látott sajnos napvilágot.(13)

12) A nagynevű tudós életrajzát többek között Pauer János is megírta: A selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia története című munkájában. p. 347—353.

13) Az Olvasó Társulat példás munkája mégsem volt teljesen hiábavaló, mert a szakszótár szerkesztő bizottságában — mint fönntebb mondtam már — benne volt a kitűnő Szabó József is, ki látva, hogy 1829-től kezdve már a legkülönbözőbb szakú műszótárak jelentek meg, a „HETILAP” című folyóiratban (1848. év 29. szám.) a magyar bányász szakszótár megalkotására, 1848. máj. 25.-én felhívást tesz közzé. A felhívást azzal kezdi, hogy „azok, akik bányászatra adták magukat, kénytelenek magukat egy idegen nyelvnek, a németnek az igája alá vetni.” Minthogy elrendelték, hogy a kincstári ügyek nyelve a magyar, a bányászoknak is a magyar nyelvet kell használniok s a bányászakadémiának is magyarra kell válnia. Így, minthogy az iparműszótár nem jelenhetett meg, ezért Szabó József a maga gyűjteményét 1848-ban kiadta „Bányaműszótár” címen. A szótár a selmeci szóanyagának az átdolgozása, de fölhasználta még „Bugát Természettani Szóhalmazát” (1843.) és az Erdélyből beküldött szavakat. Rettentetesen küzd a kezdet nehézségeivel s különösen a magyar részben sok olyan szót találunk nála, amelyet ma már nem ismer-

Mint látjuk, a Társulat s annak érdemes vezetősége rengeteget fáradozott a magyar ügy érdekében s fáradhatatlan odaadással dolgozik a város magyarosításán. A lakosokat — elsősorban természetesen a magyarajkúakat — lelkes fölszólítások útján hívják be soraikba, harcolnak a Selmecet ezidőben előzőnlő cseh-pánszláv propaganda ellen, leveleznek Kossuth Lajossal, rendeznek összejöveteleket és mulatságokat, melyeknek jövedelmét ugyancsak a magyar ügy szolgálatába állítják. Így tudjuk, hogy, amikor Miskolc 1843-ban porrá égett, a Társulat vezetősége azonnal megmozdul s báró **Apor Sándor**

rünk, vagy nem értünk. Mégis Szabó József szótárát nagyra kel becsülnünk, mert ez volt az első komoly lépés a magyar bányász szaknyelv megalkotására. Szabó egyébként az idézett HETILAP-ban a Bányaműszótár keletkezéséről a következőket írja: „Alakult az akadémián egy bizottmány, szent kötelességének ismerő naponta összejönni s az iparegyesület e korszerű óhajtságának életet adni. Minden nap kitűzettek a szók, mellyeknek a következően kellendett megvitatniok. Így jutott a bizottmány pár hónap folytával alpháról omegára, s szavát beváltandó, a dolgozatot egy példányban a megkereső egyletnek elküldé, melly azonban, az iparműszótár létre nem jöven, világot szinte nem látott; más példánya a selmeci m. olv. társaság könyvtárában őriztetik, míg a motivált jegyzések, mellyek t. i. az egész szerkesztésénél alkatrészül szolgáltak magok a bizottmány tagjainál maradtak, kik azóta is kedves foglalatosság gyanánt folytatják, noha szétválva egymástól, az etéreni működést. A dolgozat elején álló bevezetés im ekképen ismerteti meg a munkát: „Jelen szöfűzér készítésénél — mely a selmeci m. olvasó társulat evégrei megbízása következtében Pettő János bányásztanodái prof. ur vezetése alatt főleg Belházy János, Herepey Károly, Horkay Endre, Márkus Zsigmond és Szabó József bányászok (Bergakadémiker) közremunkálataival f. é. május hóban kezdődött — két fő kívánat vala kítűzve, u. m. lehető teljesség, és honunk bányászására alkalmazott korszerű, helyes magyarosítás, a mennyiben t. i. e tárgyaknak nyelvünkön elhanyagoltsága, a kutforrások és segédeszközök száma és minősége e két kívánatnak teljesítését lehetővé tették. — Kutforrásul szolgáltanak a helybeli bányásztanodán jelenleg előadott tanulmányok; segédeszközül pedig nyomtatott szökönyveinken kívül, használtattak: a m. t. t-nak Erdélyből belüldött bányászati szögyűjtemény; Kaeskovits Lajos által készített bányászati műszavak fordítása; a mármarosí sómívelésnél szokásban lévő bányászí nevezetek; végre a m. tud. társaság felszólítása következtében itt megkísértett Ritter-féle elavult szötarunk kevés sikerrel kamatozó töredékes betűről betűre lefordítása. Elvül föllállítatott az értelem hí visszaadása, s a nyelv törvényeivel ellenkezés lehető kikkerülése. Uj szók gyártása csak akkor helyeseltetett, ha sem a közéletből hasonlóság útján, sem tisztább magyar vidékeink tájszavait átböngészvén, a felforgó tárgy elnevezésére alkalmas szó nem találtatott. Végül: miután a mineralogia, geologia stb. műszavai fordítása csak rendszeres és hosszabb időt kívánó magán

alelnök indítványára egy jótékonycélú bált rendez (14), melynek az akkori viszonyok közt hatalmas, 555 frt. 56 pengő krajcárt kitevő tiszta haszna volt, mely összeget aztán **Kossuth Lajos** útján juttatták el felerészben a miskolci, fele részben az aradi tűzkárosultak számára.

De nem egy hasonló megmozdulásról olvassunk a Társulat jegyzökönyvében s azok kitünő anyagi sikere bizonyítja legjobban, mennyire föl tudták rázni az erősen elnémetesedett és tótosodott ősmagyar bányaváros lakosságát.

A Prágából irányított cseh-szláv propaganda az 1840-es években kezdte virágkorát élni Selmecbányán. A pánszláv mozgalom az ev. líceumból indult ki, hol, két tanár, névszerint **Suhajda Lajos**, egy selmeci szücs fia és **Lichard Dániel** álltak a mozgalom élére s a lelkes magyarságért sokat szenvedett **Breznik János** igazgató ténykedésével szemben 1838-ban egy **Tót Irodalmi Kört** alakítottak (15) s

munka által érhető el, ezek ez úttal majdnem egészen mellőztek. Selmec, dec. 23. 1845.” — L. még Tarján Jenő: A vasércbányászati szaknyelvnek szököincse Ruda-bányán és Kállai Géza: A magyar bányászati szaknyelvről. Bány. és Koh. Lapok. LXIX. (136.) évf. p. 193—197.

14) A jótékonycélú sorsolással egybekötött bál meghívója fönnmaradt az Olvasó Társulat jegyzökönyvében (p. 20.) s a következőképen hangzik: „Fölszólítás. — A selmeci m. o. társulat folyó év tavasz elő 13-án tartott gyűlése következtébe meg határozta, mi szerint a tűz által kárvalott miskolci és a nem rég víz ár által semmivé sodrott aradi nyomorultak javára egy táncvigalmat adand, mellyből az egész belépti díj az említett kárvalattak tulajdona leend — hogy pedig a lehető legtöbb jövedelem annál biztosb állapotok nyughassék, folyamodik az említett társulat Selmec várossa s környéke könyörrel telve tisztelt lakóihoz s fölszólítja azokat a könyörület legmélyebb érzetével az ezen táncvigalmi alkalomkor sere által kiátszandó akár minő tárgyak adakozására, különösen pedig fölszólítja a gyöngéd nő nemet — melynek gyöngéden pihegő kebelén a nyomoroni szánakozás harmat gyöngye a legtisztábban hömpölyög le — akárminő kézimunkák készítésére, a mellyekért a s. m. o. társulat azon számos szerencsétlenek nevében mindegyik adakozó férfinak és nőnek, külön-külön a maga örök háláját kinyilatkoztatni a legszentebb kötelességének tartanda. Az említett táncvigalom tartatik folyó év Tavasz hó 25-én következőleg minden adakozó tárgyak beküldendök említett hó 16-ig a S. m. o. társulat rendes elnökéhez t. c. Gábory Antal úrhoz.” „Közli a s. m. o. társulat rendeletéből Pávai Vajna jegyző. Gábory Antal elnök.”

15) A „Tót Irodalmi Kör”-t Lichard Dániel alakította 1838-ban. Szervezete azonos volt a „Nemes Magyar Társaság”-éval s vezetői Lichard Dániel, Suhajda Lajos és Ormisz Sámuel, tanárok voltak, kiknek nemcsak a tót nyelv tanítása volt céljuk, hanem elsősorban „a tót

mindent elkövettek, hogy a tót nyelvet előtérbe helyezték az iskolában. Nagyon természetes, a német érzelmű tanulók sem maradtak tétlen s az 1833—34-ik iskolaévben megalakították a **Német Irodalmi Kört** (16). Az izzó magyar érzésű Nemes Magyar Társaság leplezetlen hazafias megmozdulásaiért éppen hallgatásra volt kárhoztatva ekkor, mert a helytartótanács, — mint már előbb is több ízben — fölfüggesztette működését s „**Magyar Irodalmi Kör**” címen engedte csak meg további működését 1845-ben. kaptak az akad. cseh-szláv és német nemzetiségi mozgalmak meglehetősen zavartalanul fejlődhettek annál is inkább, mert erős támogatást kaptak a cseh-szlovák és német nemzetiségi egyesületektől. (Ezek a „Szlávia” és „Deutschen Gesellschaft in Schemnitz” voltak.) Hogy aztán mindezek a nemzetiségi mozgalmak nem tudtak mélyebb gyökeret verni Selmecebányán, az elsősorban az Olvasó Társulatba tömörült lelkes, magyar akadémikusok és polgárok érdeme, kik rendületlen hittel és tántoríthatatlan akarattal tartottak ki a magyar ügy mellett a legnehezebb időkben. Szívós munkájuk eredményét misem igazolja jobban, minthogy 1847-ben, amikor **István nádor** meglátogatja a várost, a tiszteletére rendezett bála már magyar meghívót nyomtat a város vezetősége. De följegyezhetjük még a bálról, mely a Marschalkó-féle házban zajlott le okt. 12.-én, azt is, hogy, amikor a nádor föltűnés nélkül megérkezett, éppen erősen vitakozott a rendezőség, hogy magyar csárdással, vagy osztrák valcerral nyissák-e meg a táncot? Följegyzések szerint a nádor intett kíséretének, hogy ne zavarják a vitakozókat s amikor aztán mégis a csárdás mellett döntöttek, fölkiállt: „Örülök, hogy a magyarok győztek.” (17).

nemzetiségű érület és szláv szellem keltése, ébresztése és ápolása.” L' bővebben Breznyik János idézett munkáját p. 453—454.

16) A Német Irodalmi Kör Kossányi József tanár vezetésével 1833-ban létesült a liceumban meglehetősen elhanyagolt német nyelv gyakorlására. Résztelenség miatt azonban már 1834-ben megszűnt s csak 1845-ben alakult újra. L. Breznyik János idézett munkáját p. 452—453.

17) L. Magyarország vármegyéi és városai. Hont vármegye kötet, p. 126. „Selmec lakossága kitörő örömmel fogadta István nádort, amikor 1847-ben nagy körútjába belevette az ősi bányavárost is. A nádor a kamaráháza szállt, mely előtt a bányaaigazgatóság egy mestereséges tárót készíttetett, úgy hogy annak folytatása az Alsó utca felé, a lakás ablakából már nem volt látható. Az est beálltával a bányászok méceseseikkel a táró száján eltűnvn, ilyképp igyekeztek bemutatni az ifjú nádnak földalatti életüket.”

Az Olvasó Társulat tagjai voltak a magyar nemzeti gondolat első fáklyahordozói Selmecebányán s az ő érdemük, hogy az 1848 tavaszán ott lejátszódó események, amikor néhány bujtogató a legaljasabb fondorlatokkal akarta ki-robbantani Selmeceben a nemzetiségi megmozdulásokats forradalomba vinni a bányamunkásságot (18), már egységes magyar fronttal találta magát szembe, mely aránylag könnyen védte meg állásait a cseh-szláv izgatással szemben s zárkózott föl bámulatos lelkesedéssel önként **Görgey** lobogója alá, amikor kellett. Így tudjuk, hogy 1848. júliusában az akadémikusok **dr. Bachmann József** akadémiai tanár vezetésével a selmeci nemzetörsséggel Vácra vonulnak s ajánlják föl szolgálatukat a hazának, amikor pedig ott nincs rájuk szükség, Selmec nyugalmát őrzik. A szabadságharc mozgalmas eseményei közepette aztán egyidőre sajnos csaknem teljesen megsemmisül a hazafias érzésű akadémikusok sokéves munkája, amikor azonban 1852-ben újból megnyílnak az akadémia kapui, az elnyomatás szomorú napjaiban lassan-lassan újra elevenednek az Olvasó Társulat emlékei s bontakoznak ki a Burschenschaft keretében azok a magyar egyesületek, amelyek végül is diadalra vitték a magyarság ügyét Selmecebányán s az akadémiaán!

18) Tilles János: Mozgalmas napok Selmecebányán, 1848-ban, szabadságharcunk kitérőesekor.

Mi, magyarok, megszoktuk, hogy minden vasárnap valamiképpen ünnepeljünk, valamiféle összeövetelt, gyűlést tartunk, amelyen zászlót vonunk, illetve hordozunk, elénekeljük a Himnuszt, vagy a Hiszekegyet, de aztán, amikor a hétköznapi munkára térünk, a hét többi hat napján, nem gondolunk többé az eszmére. Mennyire célravezetőbb volna a vasárnapot inkább a magunkbaszállásra és lelki és testi fel-frissülésre fordítani és a hétköznapiokon végezni el építő munkánkat, mégpedig külön-külön mindenki a maga helyén, ott, ahova állítva van. Ennek sokkal több lenne az eredménye, mintha együttesen, de csak áhítózunk ennek elvégzésére.

* *

Aldozatokról nem szeretek beszélni, mert azok a nemzettel szemben nincsenek.

Teleki.

A rádióról.

A huszadik század vívmányai között van néhány olyan találmány, amelyek nélkül a mai ember el sem tudná képzelni az életet. Szinte nevetségesnek tűnik fel, ha az ember filmen delizsáncon látja utazni a múlt század emberét. Ma, telefonon taxit rendelék, azon megyek le az állomásra, ott kényelmes Pulmann kocsiba ülök, és alig pár óra leforgása alatt Budapestre repít a már nem gőz-, de villanymozdony. Hogy fejünk felett repülőgépet hallunk búgni, az olyan megszokott dolog, hogy fel sem tekintünk. S esténként, amikor végre otthon megpihenhetünk, meggyújtjuk a villanyt, újságot veszünk a kezünkbe, és leülünk a rádió elé. Űgye, milyen megszokott, mondhatnám hétköznapi dolgok ezek? Ma már nem csodálkozom azon egy cseppet sem, hogy az ország legjobb művészei sietnek szórakoztatásomra havi három pengőért (na meg az inkább több, mint kevesebb villanyszámláért)! Pedig a rádiónak a mindennapi életben nemcsak szórakoztató, de sok és fontos más szerepe is van....

Heinrich Hertz, a rádióhullámok első gerjesztője nem ismerte fel azok jövőjét. Megmaradt egy levele, melyben Huber nevű barátjának kereken kijelenti, hogy szerinte sohasem lehet majd rádióhullámok segítségével táviratozni, vagy telefonálni, mert „ehhez akkora tükrök kellene, mint egy kontinens.” Ma Hertz nagyon meglepődne, ha látná, hogy igen is telefonálunk és táviratozunk, sőt még távolba is látunk. Mindez éppen az ő hullámainak segítségével történik. Hogy Hertz nem tudott még akkor arról a hatalmas tükrőről, melyről említést tesz, onnét van, hogy éppen azok az ultrarövid hullámok nem verődnek vissza a Heavyside rétegről, amelyekkel ő foglalkozott. Szerencsére visszaverődnek a rövidhullámok, így hatalmas távolságok áthidalását valósították meg. Nem tudott Hertz arról sem, hogy hullámos vezetők (földgömbület) felületét is követik a rádióhullámok. Ma már ott tartunk, hogy talán nincs olyan tudományág, amelyben alkalmazást ne nyerne a rádió, vagy egy-egy a rádióhullámon alapuló műszer.

Hogy hány helyen alkalmazzák, arra nézve ízelítőül szolgáljon néhány kiragadott példa.

A meteorológusok, hogy a legfelsőbb légközegeket megvizsgálhassák „ballonszandát” készítettek. Ez egy apró műszerekkel megtömött kosár, melyben egy kis rádióleadó is helyet kap. Az egész így kb. 2 m átmérőjű, hidrogénnel

töltött gömbhöz van erősítve, ily módon a szerkezet felemelkedik a sztratoszférába, sőt az ionoszférába is, és már emelkedés közben jelzi (a 14 méteres sávon) a földre, a légnyomás, a hőmérséklet, és a nedvesség változásait. Az egész műszerberendezés súlya csupán 365 gr! (A finom Väisälä-készüléke.) A rádió tette tehát lehetővé, hogy pl. a ma reggeli 7 órai időjárásadatokat a föld minden részéből (békében!) összegyűjtve és térképre rajzolva, a meteorológus előtt lehessenek már 10 órára. Ezek nélkül az adatok nélkül időjárásjelzést készíteni lehetetlen.

A geológus szerszámai közé szintén nem régen vonult be a rádió. Úgynevezett többcsatornás oszcillográfokat alkalmaznak. A kutatásra több módszer van. Egy ilyen pl. — hogy két mély lyukat fúrnak. Egyikbe bevezetik a rádió adót, mely automatikusan frekvenciát változtat, a másikba a rezgést automatikusan regisztráló vevőt süllyesztenek. A vételt állandóan figyelve mozgatják a két műszer közötti földréteget. A rádió rezgések tovavezetését sok tényező határozza meg. Ilyenkor mérvadó a belső szerkezet, az átnedvesedés, ill. víztartalom foka, vízerek stb. Tudtommal egyelőre csak a felsőbb rétegeket kutatják így át (Magyarországon is!) Ilyen értelmű kutatásokra használja fel a rádiót a bányász is.

A bányában azonban a rádió mint újabb üzemi s biztonsági szerkezet is alkalmazást kapott. Főleg az amerikai (USA) bányákban használják és a kapott értesülések szerint idővel teljesen ki fogja szorítani az immár elavult telefont. Nagy előnye ugyanis, hogy feleslegessé válik a telefonvezeték. A bányában amúgy is a kiépített üzemi- és munkavezetékeket használják fel a rádióhullámok vezetésére. Nagy előnye van még a telefonnal szemben, hogy bárhol pillanatokon belül használható, míg a telefon helyhez kötött. Az egyes vágatok egymás között is, s a külvilággal is érintkezhetnek. Az üzemvezető irodájában egy nagyobb adó-vevő van felállítva, mellyel az egyes munkáscsapatok készülékeire hangolhat. Lenn a bányában pedig kisebb készüléktípusok vannak, amelyeket az aknász vagy felvigyázó állandóan magával vihet ellenőrző körútja alatt és azonnal üzembe állítja, ha a vágatban futó, szigetelő vezeték valamelyikére készülékét felakasztja, illetve vele induktív összeköttetésbe hozza! Természetesen ezek a készülékek igen kis súlyú-

ak, egyszerű kapcsolásúak és víz-, por- és hő-álló különleges kivitelben készültek.

De ugyanígy használhatják fel üzemi célokra a rádiót az erdészek is. Főleg erdővédelmi célokra alkalmas. Ahol kiterjedt erdőségek vannak, örökös gond az erdőtüzek elleni védekezés. Ha a tüzet nem lehet idején elfojtani, a nemzet vagyonában jelentős kárt okoz. Ezért határozták el az USA-ban és Ausztráliában, hogy 35 km-es körzetenként kis adóállomásokat létesítsenek, (melyeknek hullámhossza 10—7 méter között van), s így a legkisebb gyanus jelenségre megtehetik az intézkedéseket.

De más biztonsági szolgálatra is kitűnően bevált. Így nagy szolgálatot tett már az elemi csapások, így árvizek, tüzek, stb. megakadályozásakor, illetve gyors megszüntetésekor. **Altalában ott pótolhatatlan, ahol más közlési mód lehetetlen és gyors intézkedésekre van szükség.** Ezért kapott szerepet a rendőrségnél, csendőrségnél, mentőknél, különböző közbiztonsági szerveknél; pótolhatatlan a hajózásnál, ahol nemcsak mint hírközlő játszik nagy szerepet, de mint hely- és iránymeghatározó, akadályjelző (jéghegy) is nagy szerephez jutott. Ilyen szerepei vannak a repülésnél is, ahol bővült még a magasságméréssel is.

De kiterjeszkedett a rádió a gyógyítástechnika terére is. Ma már minden nagyobb kórházban vagy szanatóriumban megtalálható a rövidhullámú terápiás gép, mely a rádiónál is használt nagyfrekvenciák azon tulajdonságát hasznosítja, hogy a magas rezgésszámú áramok vagy terek hatásának kitett élőszövetek a keletkező dielektromos veszteségek okozta hőhatás következtében fölmelegednek és így biológiai szempontból kedvező értelemben befolyásolhatók.

Számtalan alkalmazását tudnám még felsorolni a rádióknak, amit azért mellőzök, mert csak a címeik leírásával két ívet tölthetnék meg. De elengedhetetlenül fontosnak tartom a rádió méltatását a mostani háborúval kapcsolatban.

Itt igazán széleskörű alkalmazást nyert. Elsősorban mint tökéletes és leggyorsabb híradó készülék (itt mind a földön, mind a levegőben, illetve tengeren harcoló alakulatokra gondolok), de mint fontos védelmi-, illetve harci szerszám is alkalmazást nyert. Rádió hullámok segítségével kutatják a gyanus terepeken a lehelyezett aknákat, a tengeren a bűvárhajókat és tengeri aknákat. A levegőben is szerepet nyert a távolsági bombázóknál, főleg éjjeli bom-

bázóknál. Az, hogy az éjjeli bombázó pontosan a kijelölt terület fölött oldja ki bombáit, csak a rádióhullámok segítségével volt elérhető. És mint a rádió szerelmese, meg vagyok győződve arról is, hogy szerepet kap az úgynevezett új fegyvereknél is. Egy példa: Ma, mikor már technikailag megoldott dolog a sok közül, például a pilóta nélküli repülőgép, nagyon is könny elképzelhető az úgynevezett légi-torpedó, mely lényegében rádióhullámokkal irányított, robbanó- és hajtóanyaggal töltött kis repülőgép is lehet. Ha meggondoljuk, hogy itt csupán anyagi elhasználódás van és emberéletben a támadó részéről nem eshet kár...!?! Tévedés ne essék! Ilyen fegyverről nem tudok, de ha az ember gondolkozik, hamar rá jön, hogy nem kivételetlen az ilyesmi! Mondom, csak azt akarom érzékeltetni, hogy a rádió szerepet kaphat és amint hiszem, szerepet is fog kapni az új fegyvereknél.

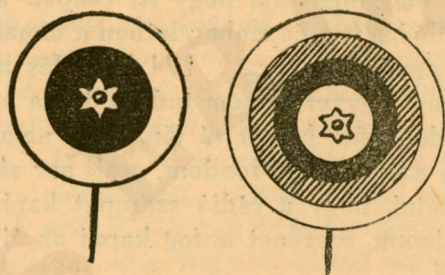
De hagyjuk a háborút, ma úgy sem feledkezhetünk meg róla. Egy-egy meglepő hírrel mindig is eszünkbe juttatja, hogy van. Gondoljunk inkább a jövőre! Mennyi lehetőség látszik a rádió egyéb tudományos és kényelmi alkalmazására. Talán sok olyan találmány vár a publikálásra, amelyek gyökeresen megváltoztatják amúgy is modern életünk folyását. De ha mondjuk nincs is semmi ilyen korszakalkotó találmány, akkor is a meglévők tökéletesítése annyi lehetőséget rejt magában. Képzeljük csak el egy háború utáni ember lakását: Természetesen az elektromosság dominál. Minden apró házimunkát kis elektromos gépek végeznek. Hogy villannyal fűtünk, meg világítunk, azt nem is kell írnom. És a lakásnak biztos fő kényelmi berendezése a rádió, amely szórakoztat (zene, nozielőadás otthon, vagy helyszíni közvetítésben nézünk meg egy Fradi meccset otthon a készülék előtt). De majd telefonálhatok is készülékemmel s nem lesz az többé, hogy két napig tartó érzékeny búcsút fogok venni csak azért, mert történetesen nagyon messze utazom. Távbalátó-rádiótelefonom útján úgy is mindig azokkal lehetek együtt, akikkel csak akarok. De hát ez még csak a jövőé. Egyelőre elégedjünk meg azzal, amit eddig elértünk és bizzunk benne, hogy nem csupán fantáziaszülte gondolatok ezek, hanem elérhető, érzékelhető és tudományosan is megmagyarázható egyszer. Talán ez az idő már nincs is messze. Az embernek valahogy az a sejtése, hogy a tudomány szédületesen fejlődik, akkor pedig nem soká kell már várni.

—tha—dor bmb.

Munyéta.

A mostani erdészifjúság körében ez a szó ismeretlen már. Selmecen azonban jól ismert volt s lövészelvényt jelentett. Vékony, színes kartonból kivágott korongok, központosan egymásra helyezve, gombostűvel összefogva és a feltűzésre alkalmassá téve: ez volt a „munyéta.”

Itt az ábrán természetes nagyságban láthatjuk a kettős, illetve a négyes kör eltalálásáért az akadémiai (főiskolai) lövészeti gyakorlatokon adott munyéták képét.

A lövészeti gyakorlatok színhelye a kisiblyei akadémiai (majd főiskolai) lövölde volt.

Kisiblye a tanulmányi erdő szélén fekvő, néhány elszórt házból álló telep volt. Ott volt az emeletes főerdőori lak, előtte fák közötti téren padok, asztalok, mert a főerdőörnek, „Moha úr”-nak italmérési engedélye is volt. Sört akár hordószámra is lehetett kapni, de a szolidabb fajta kirándulók finom tejet is ihattak.

A főerdőori laktól nem messze, az erdő szélében, fák alatt volt a régi tánc tér, mellette a jégverem, amelynek korlátokkal körülvett tetején játszott a hajdani lövészmajálisokon a cigány. E század elején azonban ez a tánc tér már használaton kívül volt, a táncmulatságok céljára a főerdőori lak előtti tér szolgált.

A főerdőori lak közelében állott a lövölde favazas deszkaépülete. Az első helyiség elég nagy, egyik oldalán nyitott csarnok, padokkal, asztalokkal. Ezután következett a fegyverállványokkal, padokkal ellátott lövőház s ebből nyílt az üveges ajtókkal elzárt 4 löfülke, 2—2 között egy-egy jegyzői fülkével.

Két céltábla volt a szemközti hegy lábánál, 150 lépésnyire (112.5 m). A céltábla kb. 1 m² nagyságú volt, míg a fekete kereken 14 cm átmérőjű. A táblán elért találat 1-es volt, 0-ának vagyis „egy”-nek csak a táblán kívüli lövés számított. A feketét egy, kb. 3 cm széles, fehér körgyűrű vette körül, ez volt a 2-es kör, a fekete pedig 3 körre oszlott: 3-as, 4-es, 5-ös, míg a fekete közepén lévő fehér pont volt a 6-os, más néven a „szög”. A 2-es és a 3-as kör a céltáblára volt nyomtatva, míg a 4-5-6-os rész

különálló kerek, fekete kartondarab volt, amit a céltáblára ragasztottak úgy, hogy azt elég könnyen le lehessen fejteni.

Az 1-es találatért nem járt semmi, azonban a 2-es körtől kezdve elért találatért a megfelelő munyétát nyújtotta át a löállás felé eső kis tolóablakon a jegyző. Az 5-ös és a 6-os találatért a céltábláról esetenként letépett fekete kerek kartonlapot (4-5-6-os) is megkapta a lövész, rajta a lövésének helye, s a 6-os találatnál még esztergályozott, nemzetiszín szallagos fanecek („szög”) is bele volt szúrva a találati nyilvánba. A munyétákat a kalap mellé tűzték s a gyakorlat végeztével így vonultak haza a hallgatók.

Abban az időben nem voltak a maiakhoz hasonló, precíziós fegyverek, vagy ha voltak is, az akadémikusnak nem volt rá pénze, hogy drága feővert vegyen. Egycsővű express-cserkészkarabélyok, Werndl fegyverek és más hasonló, kevésbé pontosan hordó fegyverek járták akkor. Így bizony ritkább volt a fekete találat, az 5-ös és a szöglövés pedig kivételes eset volt. Ez el is képzelhető, hisz a mai kiskaliberű, pontosan hordó fegyverek 100 m-re előírt céltáblájának feketéje 20 cm átmérőjű, az összes köröké 30 cm, míg Kisiblyén a 112.5 m-ren lévő céltábla feketéjének átmérője 14 cm volt s az összes köröké 20 cm.

A céltáblák mögül a fekete találat esetén szarvas, illetve vaddisznó figura lendült fel s a találat helyét a jelzőkoronggal, és a kör számát számozott tábla felmutatásával jelezte „Náci”, az erdőhasználat-vadászattani tanszék szolgálja, aki a fiai segédkezésével működött a sánc mögött. Az 5-ös és a 6-os találatnál megszólalt a jelzősánc mögött elhelyezett mozsár, feltűnt a „tüzet szüntess” jelzés és Náci máris loholt a lövőház felé a céltábláról leszedett fekete körlappal és — 6-os esetén — a faszöggel is. Mert az 5-ös találatért egy, a 6-osért két korona borraivaló járt, s ezért érdemes volt 100 métert szaladni.

Aki szöget lőtt, egy hordó sört kellett viktosolni, az első szöglövésnél pedig még fel is avatták puskevesszőkkel, ami elég fájdalmas mulatság volt. Kárpótlásul a szöglövő a nevével ellátott, vadászjelenetet vagy céllövészeti képet ábrázoló, színes nyomatú képet szegezhetett fel a lövőház falára vagy a menyezetére.

Néha megkorrigáltuk a szerencsét, — ha sikerült az asszisztensünk árgus szemét kike-

rülni. Valamelyik pénzes társunk lövését előre megbeszélte jellel adtuk Náci tudtára s máris szólt a 6-ost jelző mozsárdurrogás és Náci hozta diadallal a mesterien utánzott 6-os találatot. Vigyorogva vágta zsebre a borraivalót, mi meg hasonló derült képpel nyakaltuk a viksolt sört.

A mi főlövészetünk után is volt ilyen eset. A díjlövészet persze teljesen korrektül folyt le, de utána a tanáraink, akjunktusaink a maguk számára külön lövészetet rendeztek. Az egyik akjunktus néhányunkat kiküldött a céltáblához azzal az utasítással, hogy ha 3-szoros csengetés szól, jelezzünk egyik öreg tanárunknak 6-ost. Mi azonban az öreg urat szerettük, ám egyik, nála fiatalabb professzorunkat annál kevésbé. Összebeszéltünk: miért fizesse az öreg Papa a hordó sört, fizesse inkább a fiatalabb. Kilesztünk a sánc mögül s bizony az utasítástól eltérően annak a bizonyos fiatalabb professzorunknak jeleztük a szöglövést. Náci pontosan, természetesen elkészítette előre a 9 mm-es találat helyét, senki se kételkedett a valódiságában, hisz mindnyájan azt várták, hogy a Papának fogjuk jelezni a hamis szöveget. Az általunk így lövészkirállyá avatott professzorunk büszkén mosolygó arccal tűzte fel a mellére, a munyéta helyett neki átnyújtott, nagy, ragyogó bádoggcsillagot. Mi pedig igyekeztünk tágulni onnan, hogy az arcunk el ne árulja a valóságot.

A „főlövészet” a júniusi utolsó lövészeti gyakorlat volt. Ekkor már — a munyéták osztogatása mellett — díjakért folyt a vereny. Öt díj volt az öt legjobb lövőnek, de a legrosszabb lövő is kapott díjat: hagymakoszorút. A díjkiosztás végén, a legkisebb pontszámot elért lövésznek a nyakába akasztottak egy hatalmas hagymakoszorút, amely teli volt aggatva olcsó szivarral, komisz cigarettával, subikszkefével, apró zsebtükörrel és más ilyen értékes holmival. De ebből nem sok maradt meg, rendszerint csak a hagymát vihette haza, a többit leszággatták a rárontó társai.

A főlövészet délután ért véget s akkor már egymásután jöttek Selmec szép lányai (persze a mamák kíséretében). A cigány is előkerült és hamarosan elkezdődött a késő éjszakába nyúló táncmulatság: a lövészmajális. A táncszünetekben a szép erdei sétautak kínálkoztak a felfrisülésre s ilyenkor bizony kiérdemelte Kisiblye a másik nevét: „Csókliget”

Zebú

A „Bástyánk” januári számának lapzárta után érkezett: **Az Ifjúsági Kör Szociális Ügyosztályának Kurucdombi Munkacsoportja** Major Irén szociális gondozónővér és munkatársainak lelkes és odaadó segítségével jólsikerült karácsonyi ünnepélyt rendezett a kurucdombi gyermekek részére a nagy anyagi áldozattal kijavított és visszacapott Jány-melegedőben. Kiosztásra került 60 darab ruhanemű, 70 szeretetsomag, számos játék és könyv. Támogatást kérő szavainkat a háborús nehézségek ellenére is mindenütt meghallgatták. Ezért most mondunk újból hálás köszönetet. Adományokat adtak: Heiszler Béla városi tanácsnok hozzájárulásával Sopron Városa, az Orsolyita Zárda, dr. Bertalan Istvánné a MANSz elnöknője és a MANSz tagjai, M. Leonia kedves nővér, Jenny Ilona, a Zrínyi leányiskola igazgatónője, az evangélikus Leányegylet, a Stühmer gyár helybeli fiókja és többen mások.

Választmányi gyűlés volt jan. 21.-én. Az elnöki beszámoló után a választmány áttért a folyó ügyek tárgyalására. Ezek között tudomásul vette, hogy a hagyományos álarcos bált, illetve a háború óta táncestélyt ez évben nem rendezhetjük meg.

Karácsonyest a szükséginternátusban. Dec. 24.-én este a Sopronban tartózkodó műegyetemi hallgatók részére a menza termeiben volt a karácsonyeste. Mindazoknak, akik adományaikkal hozzájárultak, ezúton is köszönetet mondunk.

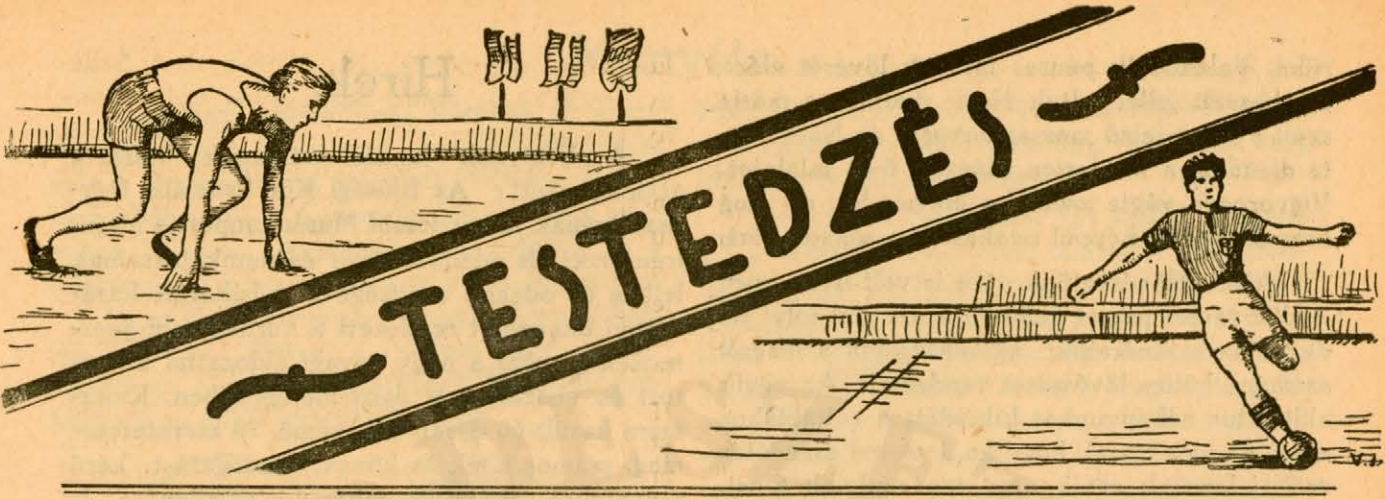
A magyarság kollektív életformája a kis közösség, mint amilyen a pásztortűz, vagy a tábortűz.

Mindenkinek a maga helyén vannak kötelességei és bármilyen kicsinyek legyenek azok, fontos, hogy jól végezzük azokat.

A szeretet a közösség összetartója. Minőséget állítsunk a mennyiségnek eddig túlzottan uralkodott elvei és ezeknek hazug alkalmazása helyébe.

Magyarország sohasem lesz alkalmas mennyiségi termelésre, hanem mindig minőségire.

Teleki

A magyar atlétika helyzete Európában.

I. Futószámok.

A nagy világegés természetesen rányomta bélyegét az egész európai sportoló ifjúság teljesítményeire. Nincs ma Európában egy ország, ahol zavartalanul lehessen sportolni. Európa vezető sportnemzete, Németország ifjúsága, a harctereken bizonyítja be a „sport mindig honvédelem” tétel igazságát. A vele szövetséges, vagy akár a szó valódi értelmében vett semleges államok is megérik a háborút a csökkentett ételadagjaik, vagy erősebb mértékben igénybevett munkateljesítményeik révén.

Magyarország e tekintetben a középutat foglalja el. Bár sportoló ifjúságának egy része kinn verekedett a Don mellett, s közülük nem egyen életüket adták azért, hogy a vörös rémet minél távolabb tartsák hazánktól. Az élelmiszer adagolást is sokan észrevehették állóképességük csökkenésén, de legjobb sportolóinknak a lehetőség szerint biztosítva volt a zavartalan edzési lehetőség, hogy eredményeikkel méltán felkeltsék a külföld érdeklődését és ezzel is elősegítsék a magyar haza ügyét.

Ha sorban végignézzük az egyes atlétikai számokon, azt találjuk, hogy az atlétázó magyar ifjúság ebben a versenyágban is megállta helyét és sok számban Európa legjobbjai között találjuk őket.

A vágta számokban még mindig a békeidők régi nagysága, a holland Osendarp viszi el a pálmát a többi elől. 100 m-en elért 10.4, illetőleg 200-on elért 21.4-es eredménye korát meghazudtoló pompás teljesítmény. A svéd Strandler, a román Moina, és a híres olasz sprinterek nivóját fiatal vágtaóink még nem érték el, de Csányi (UTE) 10.6, Pelsöczy (MAC) 10.7 és Szigetvári dr. (BBTE) 10.7-es eredménye szorosán ezek után következik és remény van

arra, hogy egy-két év múlva elérik vágtaóink azt a nívót, amikor a már visszavonult Sir, Gyenes és Kovács sorra verte Európa legjobbait.

Meg kell még emlékezni Pelsöczy 21.6-os 200-as eredményéről, amellyel az idej legjobb európai erdményt elérő német Sonntagot (21.2) verte meg éppen Budapesten.

A 400 m-es síkfutásban inkább az átlag fejlődésének örülhetünk. Soha nem fordult még elő a magyar atlétikában, hogy egy évben 6-an fussanak 50-en belül. A régiek idén is megállták helyüket. Görköi (BBTE) 49, Marosi (Testvériség) 49.2, Polgár (BBTE) 49.4, Vadas (MAC) 49.5 mp-es eerdménye bármilyen jó is, még nem érte el az európai legjobbak teljesítményét. Idén, a világhírű német Harbig, aki ezen a távon a világrekordot is tartja, kerek 46-al, többszöri sebesülése folytán, végleg visszavonult a nyilvános versenyzéstől. Helyét a fantasztikus mértékben fejlődő svéd atlétika egyik képviselője, Franzén vette át, aki 47.4-el az olasz Lanzit, Harbig egyetlen komoly ellenfelét és legyőzőjét előzte meg. A finn Storskrubb, a többi svéd és olasz nagyság után a 8—9. helyen következik a magyarok egyik legfiatalabb, tavaly még ifjúsági sorban lévő Bánhalmija, aki 48.9-el megnyerte a bajnokságot egyszeriben a legjobb magyar atléták közé lépett. Fialat kora, szorgalma és gyorsasága (100-on 10.9-et futott többször is!) képessé teszik őt akár 48 másodpercre is. A fiatal generáció fejlődőképes 400-asa a műegyetemista Balogh, aki 49.9-el a bajnokságban helyezve volt és további munkával ő is a legjobbak közé kerülhet.

800-on sajnos nem állunk ilyen jól. Bár Marosi (Testvériség) 1.53.2 és Hires (UTE) 1.55.4-se hasonló eredményt ért el az év folyamán, ez

még messze elmarad a dán Sörenzen 1.48.8, a svéd Lilljekvist 1.49.4, a finn Storskrubb 1.49.8, és az olasz Lanzi 1.50-en belüli több eredménye mögött. Ezenfelül főleg az északi nemzetek fiai közül sokan futottak 1.52-n belül. Itt szintén csak a feltörő fiatalokban bízhatunk, azonban még nagyon-nagyon sok munka és kitartás kell Nagy Vince (TFSE 1.54.4), Soltész (MAFC 1.56.6), Almási (BLE 1.56.6) és Garay (MAC 1.57.4)-nak, hogy itt is elérjék az európai vezetők színvonalát.

1500 m-en sajnos csak azt mondhatjuk: „Régi dicsőségünk hol késelel az éji homályban.” Közvetlen a háború előtti években Szabó Miklós személyében olyan 1500-as rendelkezünk, aki bármelyik európai nagysággal szemben felvehette a versenyt és 1942-ig az Európa csúcs birtokosa is volt 3.48.6-al. Azóta a svéd 1500-asok Hägg és Anndersson-ék nemcsak az európai, hanem a világcsúcsot is kivégezték. Tavaly Hägg, idén Anndersson A. tornázta fel a világcsúcsot arra a szinte hihetetlenül nagy magasságra, amely mások számára szinte elérhetetlennek látszik. Anndersson A. 3.45 és még további 5—6 svéd futó van az extraklasszist jelentő 3.50-es határ alatt.

Előttünk vannak a finnek, németek s még egy-két európai futó és Hires 3.55-4-es és Szabó 3.56.6 és Iglói (MAC) 3.57.4-es eredménye csak jó közepesnek mondható. Ebben a számban jelenleg nincs is olyan tehetség, akit jelen pillanatban képesnek tartanánk arra, hogy a legjobb európai futók közé verkedhetné be magát.

Elérkeztünk végre a magyar atlétikának oly sok dicsőséget szerzett hosszútávfutókhöz. Két évtizeddel azelőtt sokan azt hirdették, hogy a magyar faj nem alkalmas a hosszútáv futásra és most ott állunk, hogy a svédekkel együtt mi rendelkezünk nemcsak Európában, hanem az egész világon a legjobb hosszútáv futókkal. A finnek, akik évtizedek óta a vezető szerepet vitték a világon a hosszútáv futásban, a háborúban elvesztették világhírű hosszútáv futóknak legalább a felét és a megmaradt rész is annyira igénybe van véve a harctereken, hogy komoly edzésre nem marad idejük. Még így a 10.000 m-en az idei legjobb európai eredménnyel a finn Heino dicsekedhetik 30,14.6-el. A mi Szilágyinkat (BBTE) azonban nem hinném, hogy most valaki is le tudná győzni a világon 10.000-en. Örökké emlékezetes marad az a titáni küzdelem, amellyel Szilágyi Stockholmban legyőzte a svéd-magyar atlétikai viadal

keretében a legjobb svéd 10.000-eseket. Szilágyi itt 30.19.2-t futott, de az ilyen nagy versenyeken elsősorban nem az eredmény, hanem a győzelem a fontos. Szilágyit kedvező időben és megfelelő támogatással képesnek tartanánk arra is, hogy a finn Mäki által tartott 29.52.8-as világcsúcsot is megjavítsa. Szilágyi mellett Kellen (BBTE) az 5000 m-es csúcs birtokosa, Németh (MAC), Szabó (MAC), Esztergomi (Bszkrt), Farkas (Testvériség) az, akinek a neve az egész sportvilágon ismert. Bár 5000-en a svédek jobb eredményeket értek el az idei év folyamán, mégis előfordulhat, hogy egy más alkalommal ők verik a legjobb eredményt elérő svédeket. Hosszútávon az utánpótlásunk is igen sokat ígérő. Sok fiatal tehetség van, aki 15 perc körül futja már most az 5000 m-t és csak rajtuk áll, hogy melyikük lép a lassan kiöregedő világhírű hosszútáv futóink nyomába.

Gátfutó számokban észlelhető az utóbbi években a legnagyobb fejlődés. Öt évvel ezelőtt, „Kovács Kléri” visszavonulása óta nem volt egyetlen klasszis gátfutónk és a válogatott viadalokon a gátfutás biztos pontot jelentett mindig az ellenfél számára. Mióta Simpson amerikai edző nálunk járt és Hidas személybiztos 15-ös gátfutót adott a magyar atlétikának, azóta is egyre-másra nőnek és bukkanak fel az új gátfutó tehetségek. Az európai rangelső messze kimagaslóan a svéd Lidmam, aki egyben az európai csúcs is 14 másodperces kiváló idővel. Utána egy kis ür és jönnek el nem dönthető rangsorban a svájci Anet (14.8), a svéd Christoferson (14.9), a német Zepernick (14.9), a magyar Hidas (14.9), a dán Thomsen (14.9), az olasz Falcinelli és még egy-két 15 körüli futó. Az első klasszishoz tartozik a magyar Kiss (MAFC), aki 15-t futva, Hidast többször is legyőzte.

Van ezenkívül még 5—6 16-on belüli gátasunk, s ezek közül bármelyik megközelítheti idővel a bűvös 15 másodperces határt.

A 400 m-es, úgynevezett „hosszú palánkon” a műegyetemre iratkozott Kiss képviseli az európai klasszist. 54.2-es ideje kiválónak mondható. Jelenleg itt is a svéd atléta viszi el a pálmát a többi elől. Sixtus Larsson 52.4-es európai rekordja vetekszik a legjobb amerikai eredményekkel. A svéd-magyar viadalon Hidas váratlanul legyőzte őt is és honfitársát Kisst is 54.4-es kiváló idővel, de nála ez a forma nem olyan állandó, mint Kissnél. Kiss viszont a svájci gátfutókon kárpótolta magát. A svájci Christen legyőzése nagy teljesítmény volt. Kiss,

Larsson, a finn Storskrubb után az újra élado francia Jovet-el együtt körülbelül a 3—4 legjobb 400 gátasa Európának. Ebben a számban is tehetséges utánpótlás áll rendelkezésünkre, amelyből többen futhatnak akár már jövőre 55-höz egészen közeli eredményt.

(Folytatás köv.)

Balázs Bertalan bmh.

A „gróf Teleki Pál vándordíj” 1942—43.-i tanévi versenyének rész- és végeredményei:

Név	KTk	BKEK	GVK	MÉK	MÁK
Atlétika	4 4	1-2 16	1-2 16	3 8	5 —
Céllövés	3 4	1 10	2 6	5 —	4 2
Kézilabda	— —	— —	— —	1 15	— —
Kosárlabda	1 10	5 —	2 6	3 4	4 2
Labdarúgás	1 15	2 9	3 6	4 3	5 —
Torna	— —	1 10	— —	— —	— —
Úszás	1 15	3 6	2 9	4 3	5 —
Végeredmény:	I. 58, II. 55, III. 44, IV. 39, V. 5 pont.				

A táblázatot sajnos csak most tudjuk közölni, mivel a pesti Műegyetemtől december 20.-án kaptuk meg.

A versenyeken első alkalommal vett részt a soproni Bányar-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar, és a legnagyobb elismerést vívta ki magának. Bár az első két szám után (vívás, kosárlabda) még az utolsóelőtti helyen állottunk, tornaszaink sikeres szereplése, céllövőink és atlétáink győzelme után első helyre kerültünk. Különösen atlétáink vívtak páratlan küzdelmet. Ezután következett legbiztosabb számunk, a labdarúgás, mely javunkra dönthette volna el az elsőség kérdését. Labdarúgóink legnehezebb mérkőzésüket a közgazdászokkal vívták, kiknek kapuját Boldizsár, a magyar válogatott védte. A soproni fiúk végig derekasan küzdöttek, Boldizsár kapuja azonban bevehetetlen volt. Így meg kellett elégednünk a döntetlen eredménnyel, mely egyúttal azt is jelentette, hogy a Teleki kupát a közgazdászok nyerték meg csekély pontkülönbséggel.

Kitűnő szereplésünk így is meglepetésnek számított, és a közgazdászoknak nagyon fel kell készülniök, ha az idén is meg akarják ismételni győzelmüket. Nem lenne értelme jóslásokba bocsátkoznunk, mindössze annyit, hogy az idén már több tapasztalattal indulhatunk el, és mindent el fogunk követni, hogy szereplésünk sikeres legyen.

Az 1943—44. évi „gróf Teleki vándordíj” első számát, a vívást, mi rendezzük több mint

valószínű február 26—27.-én a Rákóczi Hadapródiskola tornatermében. Vívóink erre máris lelkiismeretesen készülnek, eddigi, kitűnő eredményeink alapján a legszebb reményeket fűzhetjük hozzájuk. A mérkőzés, melyre az érdeklődőket örömmel várjuk, idei legszebb és legizgalmasabb vívóversenyünk lesz.

Vívóink január 15. és 16.-án Tapolcán meghívásos versenyen vettek részt. Szereplésük még a dec. 19.-i szombathelyi győzelmüknél is sikeresebb volt. A versenyen székesfehérvári, szombathelyi és tapolcai vívók is résztvettek. Vívóink mind kardban, mind törben idegentől egyetlen vereséget sem szenvedtek, egymás között döntötték el a helyezési sorrendet.

Eredmények: Kardban 1. Baranyai Sándor SMAFC, 2. Kozelka Antal SMAFC, 3. Gyarmati Dénes SMAFC. — Törben: 1. Schmiedl Károly SMAFC, 2. Rétfalvi Zoltán SMAFC, 3. Beliczai Sándor SMAFC. Kardban 24, törben 14 induló volt.

Nagy Lajos, SMAFC elnök.

Elmúlunk.

Elmúltak,
Ma már csak ködbefoszló álmok
A gyerekkori lángolások
Elmúltak.

Elmúlt már,
A mi nagy szemünk kristályfénye,
Kicsi szívünk régi reménye
Elmúlt már.

Elmúlunk,
És mi sem leszünk mások
Mint ködbefoszló emberálmok
Elmúlunk.

„Feltámadunk!”

Üres a szívem,
Kongó kripta.
A kőfaragó
Falára írta:
„Feltámadunk!”

Keresztesi Béla.

Könyvismertetés.

Mátrai László : Jellemtan. (Karakterológia.) Nemzetnevelők könyvtára. Budapest, 1943. 156. lap. — Minden vezetőnek nevelőmunkát is keli végeznie. Ez talán merész állításnak látszik a mérnöki nézőpontból, de ha azt figyelembe vesszük, hogy mindenki eredményes és alapos munkát akar végezni, akkor elismerhetjük, mindenkinek kell munkatársára hatnia értékes tulajdonságainak kifejlesztése, legmagasabb fokra való emelése végett. Akár irányítunk, oktatsunk vagy nevelünk, kapcsolatba kerülünk az emberi lélekkel. A lélek formálása pedig megköveteli a lélek területén való jártasságot. A praktikus vezetőnek a korszerű lélektan eredményeit kell megismernie, így ítélete biztosabbá, nevelő módszere tudatosabbá, tervszerűbbé és rugalmasabbá lesz. Az egyéniség mögött meg kell látnunk a személyiséget, amely nem más, mint az egyéniség lényeges szellemi kapcsolataival együtt tekintve. A teljes emberismeret tehát az egyénből kiindulva, az egyéniségen keresztül a személyiséget igyekszik megismerni. A személyiségkutatásnak az a módja, mely a személyiség jellemző, állandó adatait kutatja a **jellemtan** karakterológia. A jellemtant nevezhetjük lelkialakattannak is. Mátrai László, a Pázmány Egyetem magántanárának könyve célja éppen nem az, hogy annak olvasóját a karakterológia elméleti vitakérdéseinek útvesztőjébe sodorja, hanem ennek éppen ellenkezője: hogy megismertesse e tudományból mindazt, ami már kiállotta az elméleti tűzpróbát, s ezért a **gyakorlatban** nyugodt lélekkel, biztosan alkalmazható. Ez a praktikus nézőpont uralkodott a könyv szerkesztésekor, az egyes fejezetek részletes kidolgozásakor.

A gazdag könyvecske tartalomjegyzékéből kiragadunk néhány fejezet vagy szakasz címszót: Rokonszenv és ellenszenv. — Alom. — Szenvedély. — Kedély. — Jellem. — Értékelés és világnézet. — Kultúra és társadalom. — Eszmény. — Testalkat és lélekalkat. — Csekélyértékűség. — Életerv. — Vérmérséklet és jellem. — **Grafológia.** Megismerjük az eredményesnek bizonyult írásjellemteni módszereket. — A személyiség fejlődése. Testi, lelki és szellemi életgörbe. — A jellemvonások öröklési módja. — Fegyelmi és személyiségi adatok. — Jellemtani elmélet és gyakorlat. — **Történeti és irodalmi tájékoztató.** A modern embert is rendkívüli mértékben érdeklik a lélek és a személyiség kérdései, mert titokza-

tosak. (Ennek az állításunknak bizonyítására elég ez években megjelent ilyentárgyú könyvek hatalmas számára és kelendőségére gondolunk.) A legkomplikáltabb gépet is meg lehet ismerni hamarosan, az emberi lelket összehasonlíthatatlanul nehezebben. E könyv nagy segítség minden vezető számára, ezért megszerzésre ajánljuk

Sz. Gy.

Nagy Kelet-Azsia címen jelent meg dr. vitéz Nagy Iván szerkesztésében a Magyar-Nippon Társaság kiadásában egy érdekes könyv, amely részletesen megismertet bennünket Japánnal. A neves írók tanulmányai: Nagy Kelet-Azsia, — A modern japán irodalom és Nyugat, Japász művészet, — A japán szállítás- és közlekedésügy története, — Magyar kutatók Japánban, Magyar-japán kapcsolatok — mind annak megmutatását célozzák, hogy Nippon hagyományai acélossá és férfiasá edzik a japán embert és nem engedik meg, hogy az új nemzedék mögötte maradjon a múlt hőseinek. Összetartozásunkról írta egyik tokiói neves professzor az alábbi híres japán versformában írt verset: Amióta ők elváltak,

Mennyi év telt el!

A testvérek ősi multját

Te mondd el,

Óh, Hold, a tavaszi égen!

Japán megismerésére igazán alkalmas segítőtő ez a komoly, alapos munka.

Finn—magyar kapcsolat címmel jelent meg a Magyar-Finn Társaság beszámolója. A Társaság 1937-ben alakult, így főleg az azóta történt társadalmi és kulturális eseményekről szól a könyv, de megemlíti az előzményeket is. Még a finn kérdéssel állandóan foglalkozó ember is sok új, eddig nem hallott, öröndetes dologra bukkan. Különösen megható a finn téli háború alatti magyar társadalmi megmozdulás összefoglaló képe. Az azóta történtek közül Linkomies professzor, azóta miniszterelnök látogatása s előadása és egy, főleg egyetemi tanárokból álló finn tudományos és kulturális küldöttség magyarországi útja emelendő ki. Linkomies említi meg, hogy azok az egyetemi hallgatók, akik a keleti arcvonalon állnak a tűzvonalban, egy meghódított városban **frontegyetemet** létesítettek, ahol a küzdelem szüneteiben tanulmányaikat szemináriumok formájában öregebb bajtársaik és egy Helsinkiből kiküldött egyetemi tanár vezetése alatt folytatják. — A beszámolót Gaskó Dezső és vitéz Nagy Iván írták.

Részlet a könyvből:

Heiskanen finn professzor nagy felkészültséggel ismertette Finnország szociális és gazdasági alakulatait s elmondta, hogy amíg húsz évvel ezelőtt százezer gazdabirtok volt Finnországban, a két évtized alatt kétszázezer bérlő és földmunkás kapott tulajdonul gazdaságot. Ez alatt az idő alatt 6 ezer négyzetkilométernyi terület került új megművelés alá, ami akkora területet jelent, mint egy olyan 150 méteres sáv, amely az egész földtekét átéri. Rozstermése megkétszereződött, búzatermése megharmincszorozódott, vajhozama háromszorosára, tojáshozama pedig ötszörösére nőtt. — A finn gazdaság alapja azonban ma is az erdő. A fűrésztelepek ötször akkora, a cellulózeipar tizenötszörösére, a papíripar négyszeresére nőtt a háborúelőttinek. Munkanélküli Finnországban már nem volt. 1932—37 között a nemzeti jövedelem 7 milliárd finn márkára rúgott. Ez a hihetetlen gyors fejlődés tette lehetővé új utak és városrészek építését, a honvédelem kifejlesztését és egyúttal a nép életszínvonalának emelését is. De amint az utolsó háború is megmutatta, a népnek nemcsak kenyérre, hanem szellemi erőtartalékra is szüksége van, ha fejlődni akar. 1917-ben kereken 4700 népiskolai osztály működött, 20 évvel később már 15 ezer, a diákok száma pedig 200 ezerről 410 ezerre növekedett. A középiskolások száma ugyanis 26 ezer volt s ez a szám megkétszereződött, éppen úgy, mint az egyetemi hallgatóké, ahol most 6400 ifjú tanul, különvéve az 1100 műegyetemi hallgatót. A hallgatónők szám 30 százalékot tesz ki, főképp tanárjelöltek, de orvosok, ügyvédek, mérnökök és építészek is kerülnek ki közülük. Fejlődött a finn sportélet is. Az orosz uralom alatt mindössze 680 tornaegyesület működött, ez a szám 1937-re 2600-ra növekedett, több mint negyedmillió taggal, akik 500 kitűnő sportpályán végezték gyakorlataikat. — Ha a finn kultúra nem is olyan régi mint a magyar, mégis bizonyos tekintetben százados multa tekinthet vissza. Az Országos Földmérő Hivatal például 1933-ban 300 éves jubileumát, a posta 1938-ban és a helsinki egyetem ugyanakkor ugyancsak háromszázados multat ünnepelt. A Finn Földrajzi Társaság 50 éves, a műegyetem közel száz éves és a finn tudományos akadémia is 30 évre tekint vissza, amit azonban megelőz a Finn Irodalmi Társaság, a maga 110 évével. A népi kultúra mélységéről és multjáról regél a Kalevala és a Kanteletár, a varázsversenek és a köz-

mondások végtelen sora. — A békés fejlődést megakasztotta az újabb orosz háború, melynek következtében Karjalából 400 ezer menekült telepedett át Finnországba. Több milliárd márkába került ezek kártalanítása s mintegy 40 ezer új parasztbirtok létesítése, gyárak és erőművek állítása. Az áttelepített parasztokat ugyanis részben kisbirtokokra kellett letelepíteni, megosztva a földet a volt és az új gazda között, természetesen az állam váltságdíja ellenében. Nehézséget egyedül most is a svédnyelvű nagybirtokosok okoztak, akik akadályokat gördítettek a telepítés elé birtokállományuk védelmére. A telepítési akció befejeztével azonban remélhetően a finn állam csak még erősebb lesz. Néhány évvel ezelőtt egy közművelődési alapítvány létesült kétszázezer finn felajánlásából, akik 10 márkától 1 millió márkáig adományoztak. Az alap évi 1 millió márkát fordít kulturális célokra és a háború ellenére is folyton növekszik. Erősödik a finn-magyar kulturális együttműködés is. Több finn-magyar vonatkozású egyesület működik, köztük a „Finn Nemzeti Szövetség”, amelyik az évi néprokongresszusi napokat rendezi. A legközelebb Magyarországon tartandó finn-ugor kultúrkongresszusra óriási tömegek készülnek Finnországból a Duna mentére. 1942. októberében a Suomalaisuuden Liitto kiadásában „Finnország” címmel, a Finn Nemzeti Szövetség magyar nyelvű folyóiratának első száma jelent meg. „Magyar Barátainkhoz” című bevezető soraiban Heiskanen professzor rámutatott arra, hogy most itt az ideje annak, hogy a finn-magyar rokonsági gondolat szerepet követeljen magának nemcsak eszmei, de gyakorlati téren is. A romantikussá minősített Magyarország helyett meg akarjuk ismerni végre is az igazi magyar arcot, a munkás, a dolgozó Magyarországot, annak iparát, földművelését, bányászatát, tudományos és művészi életét, stb. Ismereti hiányaink nem egyoldalúak. A magyar köztudatban rólunk alkotott fogalmak valószínűleg hasonlóan zavarosak, hiányosak és tévesek. Talán a sportköröknek vannak a legpontosabb értesülései, máskülönben Finnország ma is az örök tél, az ezertó, van — Uram bocsáss — rénszarvassal száguldozó Lották hazája, de arról, hogy Finnország mit mutatott fel földművelés, kereskedelem, ipar és szellemiek terén a finn nép mily erőfeszítéseket tett országának ujjaépítésére, arról bizony magyar testvéreink nem sokat tudnak.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Kardos Árpád. — Kírály nyomda, Sopron. Cépt.: Gáspár Zoltán.

„Slavonia” magyar faipari R.-T

Vásárol:
erdő- és fakitermeléseket.

Elad:
fűrészelt keményfát és falemezeket.

Budapest,
X., Kerepesi-út 29. szám alatt.

LATINÁK JENŐ

gép-, szerszám- és kovácsológyár

Budapest, X., Monori-u. 2—4.

Telefon: 149-099, és 149-080.

Bányagépalkatrészek, bányaberendezési cikkek — Mechanikai emelők 2—20 t. teherbírásra. Csőperemek DIN és MÖSZ szerint, minden nyomásfokozathoz. Idom és odorkovácsolás.
B É R M U N K Á K

BENEDEK ATTILA

kohómérnökhallgató nagysikerű katonadala

„Visszavárlak”

kotta és szöveg kiadóhivatalunkban kapható.

Szegedi Lemezgyár és Faipari Rt.

Szeged.

Központi iroda: Csanádi-utca 1. Telefon: 10-47.

Vásárol:
Bükk-, hárs-, éger- és jávor-rönköket.

Körzöt, rajzfelszerelést

Horváth Kálmán

könyv- és papírkereskedéséből

Müller Paulin-utca 6. — Telefon: 1-58.

HISZ CUKRÁSZDA

Várkerület 83 sz.

Telefonszám 863

Szép és izléeses kivitelű nyomtatványt készít a

KIRÁLY NYOMDA

SOPRON, RAKÓCZI F.-U. 13. TELEFON: 354.

A magyar igazságért küzd az

Új

Sopronvármegye

Tisztább magyarságért

küzd a

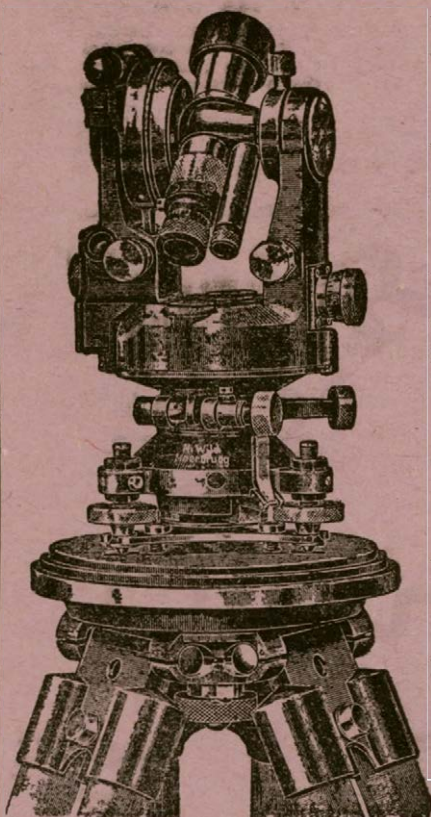
Magyar Út

Állandóan raktáron:

Monopol rajzpapírok, Castell írónok, Pelikán radirok, töltőtolltinták és tusok. Celluloid-vonalzók, háromszögek, precíziós körzők, logarlécek és rajztáblák, stb.

Egerváry-nál, Erzsébet-u. 9.

Wild Heerbrugg T O Jelfű
TÁJOLÓS TEODOLITJA
 Egyszerű és tájolós teodolit egyetlen műszerben egyesítve.

Végtelen egyszerű kezelés és szabályozás.

Mindkét kör leolvasása 1' pontossággal.

Optikai koincidienciás mikrométer a tájoló és vízszintes kör leolvasására.

Súlya tokkal: 3,4 kg.

Ezen műszer, tekintettel különleges előnyeire, kiválóan alkalmas tájolóval való sokszögelésre, fotogrametriai alapponatok bemérésére, építkezési célokra stb.

„GAMMA“

finommechanikai gyártmányokat árusító kft.
 Budapest, IV., Apponyi-tér 1. Tel.: 180—873.

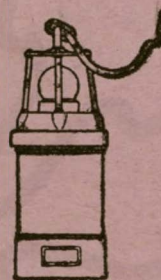
Sodronykötőpályák, bányai ipari mechanikai szállítóberendezések, bányasiklók és felvonók, villamos csigasorok

Roessemann-Harmatta

Budapest,
 III., Római-fürdő.

A legnehezebb üzemi viszonyok között is jól használhatók a

WOLF-rendszerű

elektromos- vagy benzinüzemű
 sűjtőlégbiztos

BÁNYALÁMPÁK.

Szalay István rt.

Budapest, V., Váci-út 48/a - b.

Telefon: 29—90—70.

Mindíg
nívós műsor

a

Városi Moziban

A
 mozikultúrának
 úttörője
 az

ELITE-MOZGÓ